

Nader onderzoek en projectplan Wet natuurbescherming

Ontwikkelingsproject Vechtrijk Gramsbergen
Waterschap Vechtstromen

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Waterschap Vechtstromen
M. Geerink
Postbus 5006
7600 GA Almelo

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 202318
Datum: 13-6-2022
Projectleider:
Opgesteld:
Gecontroleerd:
Status: Definitief
Versie: 2

© 2021 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Algemene informatie	5
1.1	Inleiding project.....	5
1.1.1	Nader onderzoek	5
1.1.2	Ontheffing Wet natuurbescherming.....	5
1.2	NAW-gegevens	8
1.3	Periode ontheffing.....	8
2	Huidige situatie	9
2.1	Plangebied	9
3	Ecologisch inventarisatie: achtergrond.....	14
3.1	Inleiding	14
3.2	Bureauonderzoek	14
3.3	Veldonderzoek.....	14
3.3.1	Beekrombout	15
3.3.2	Poelkikker	15
3.3.3	Veld- en waterspitsmuis	16
3.3.4	Otter & steenmarter	19
3.3.5	Kleine marterachtigen	19
3.3.6	Knoflookpad.....	19
3.4	Actualiteit inventarisatiegegevens	21
4	Ecologisch inventarisatie: resultaten	22
4.1	Beekrombout.....	22
4.2	Poelkikker	22
4.3	Veld- en waterspitsmuis	22
4.4	Otter & steenmarter	23
4.5	Kleine marterachtigen	23
5	Werkzaamheden en planning	27
5.1	Werkzaamheden en werkwijze	27
5.2	Eindbeeld.....	27
5.3	Planning.....	27
6	Effecten	28
6.1	Beekrombout.....	28
6.2	Poelkikker	28
6.3	Veld- en waterspitsmuis	28

6.4	Otter & steenmarter	28
6.5	Kleine marterachtigen	29
6.6	Knoflookpad.....	30
6.6.1	Geschiktheid huidige plangebied.....	30
6.6.2	Versterken toekomstig leefgebied.....	30
7	Verbodsbepalingen	34
7.1	Habitatrichtlijn.....	34
7.2	Andere soorten.....	35
8	Doel en belang	36
8.1	Doel.....	36
8.2	Wettelijk belang.....	36
9	Alternatieven.....	37
9.1	Alternatieve locatie	37
9.2	Alternatieve inrichting.....	37
9.3	Alternatieve werkwijze	37
9.4	Alternatieve planning	38
10	Staat van instandhouding	39
10.1	Otter	39
10.2	Kleine marterachtigen	39
10.2.1	Bunzing	39
10.2.2	Hermelijn	39
10.2.3	Wezel	40
10.3	Knoflookpad.....	40
10.4	Zorgvuldig handelen	41
11	Maatregelen.....	42
11.1	Maatregel	42
11.1.1	Algemeen.....	42
11.1.2	Broedvogels	42
11.1.3	Otter.....	42
11.1.4	Kleine marterachtigen	43
11.1.5	Knoflookpad.....	44
11.2	Doel maatregel	47
11.3	Afhankelijkheid derden	47
12	Literatuur	48
	Bijlage 1 – Resultaten muizenonderzoek	49
	Bijlage 2 – Situering nevengeul Vechtrijk Gramsbergen.....	51
	Bijlage 3 – Ontwerp Vechtrijk Gramsbergen.....	52

1 Algemene informatie

1.1 Inleiding project

Het waterschap Vechtstromen is voornemens in samenwerking met de gemeente Hardenberg een gedeelte van de uiterwaarden van de Overijsselse Vecht her in te richten, in het kader van het project 'Ruimte voor de Vecht' (afbeelding 1). Het totale plangebied betreft een gebied ter grootte van 47 hectare, welke zal worden opgesplitst in twee afzonderlijke plangebieden en rapportages (afbeelding 2). Het noordelijke gedeelte ter grootte van 36 hectare in opdracht van waterschap Vechtstromen (deze rapportage) en het zuidelijke gedeelte, ter hoogte van Gramsbergen ter grootte van circa 11 ha, in opdracht van de gemeente Hardenberg.

In het voorjaar van 2021 is door Eelerwoude een Quickscan Wet natuurbescherming opgesteld. Naar aanleiding van deze Quickscan is op 29 juni 2021 een gesprek gevoerd met vergunningverleners van de provincie Overijssel. Naar aanleiding van de Quickscan en het overleg is naar voren gekomen dat nader onderzoek naar een aantal beschermde soorten en soortgroepen noodzakelijk was. Hiernaast is bepaald dat voor een aantal lastig te bepalen soorten op voorhand al bekend was dat het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk was. Zowel het uitgevoerde nadere onderzoek als de noodzaak voor het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming wordt in deze rapportage behandeld. Voor de soorten waarvoor ontheffing zal worden aangevraagd worden ook de mitigerende en compenserende maatregelen behandeld.

1.1.1 Nader onderzoek

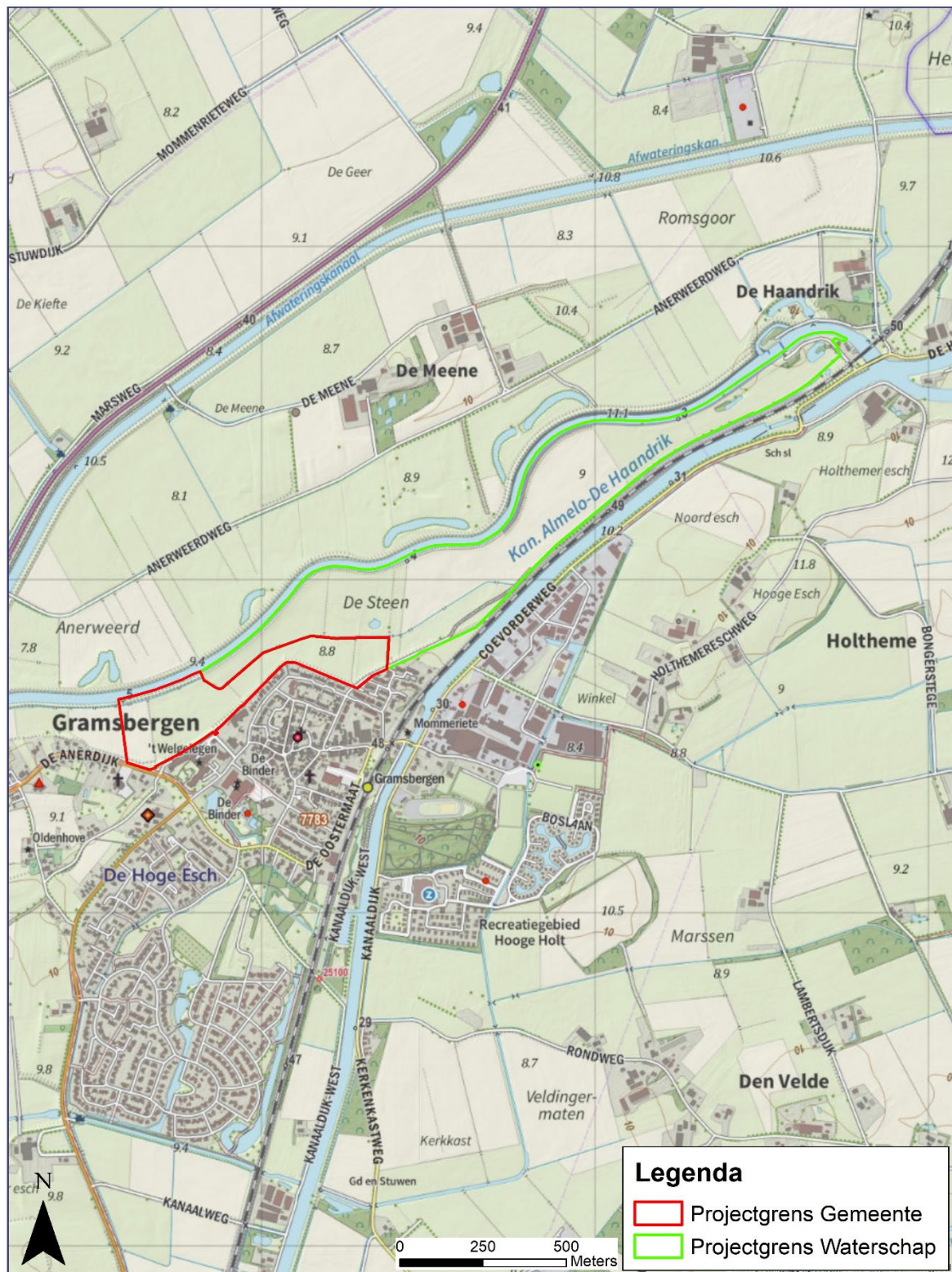
- *Beekrombout*: nader onderzoek naar voortplantingsbiotoop langs de oevers van de Vecht;
- *Poelkikker*: aanwezigheid van poelkikker in de binnen het plangebied aanwezige poelen;
- *Veld- en waterspitsmuis*: onderzoek naar het voorkomen van deze soorten binnen het plangebied;
- *Otter*: onderzoek naar de aanwezigheid van voortplantingsverblijfplaatsen;
- *Steenmarter*: onderzoek naar het voorkomen van steenmarters binnen het plangebied.

1.1.2 Ontheffing Wet natuurbescherming

- *Otter*: ontheffing is noodzakelijk voor de vernietiging en verstoring van mogelijke dagverblijfplaatsen van otter welke lastig tot niet in het veld zijn vast te stellen;
- *Kleine marterachtigen*: voor bunzing, hermelijn en wezel heeft de provincie Overijssel een 'Brochure soortenbescherming in Overijssel' opgesteld. Op basis hiervan wordt een ontheffing aangevraagd;
- *Knoflookpad*: er dient een ontheffing te worden aangevraagd voor het aantasten van geschikt landbiotoop.

Afbeelding 1: Ligging van het totale plangebied (zowel waterschap als gemeente) ten opzichte van Gramsbergen (ESRI, 2021).

Afbeelding 2: Verdeling van de twee deelgebieden binnen het gehele plangebied (ESRI, 2021).

1.2 NAW-gegevens

M. Geerink
Waterschap Vechtstromen
Postbus 5006
7600 GA Almelo

1.3 Periode ontheffing

De ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van 5 jaar vanaf het moment dat de ontheffing verleend wordt. Werkzaamheden hebben een kortere doorlooptijd, maar in verband met eventuele uitloop en vertragingen wordt voor een langere periode een ontheffing aangevraagd.

2 Huidige situatie

2.1 Plangebied

Het plangebied in deze rapportage behelst het noordelijke gedeelte van het plangebied (36 ha) tussen De Haandrik en de dorpskern van Gramsbergen (afbeelding 2). Het plangebied ligt hierbij vrijwel geheel ingesloten tussen de Vecht ten noorden van het plangebied en de spoorlijn en het naastgelegen Kanaal Almelo-De Haandrik. Het plangebied bestaat grotendeels uit extensief (noordoosten) en intensief (zuidwesten) beheerde graslanden, doorkruist door middel van enkele sloten. Daarnaast wordt het plangebied ook gedeeltelijk gebruikt als akkerbouwgrond. De overige ruimte bestaat onder andere uit een ruige oever van de Vecht met veel soorten van zeer voedselrijke gronden als grote brandnetel, rietgras en harig wilgenroosje. Daarnaast bestaat de zuidgrens uit een natte laagte/sloot met een dichte begroeiing van grauwe wilg, zwarte els en gewone vlier met enkele oude zomereiken en schietwilgen. Opgaande beplanting is alleen aanwezig in een tweetal bosschages in het noorden van het plangebied, waar voornamelijk ratelpopulieren, vlieren, schietwilgen en zomereiken aanwezig zijn in en rondom de hier aanwezige natte laagtes en poelen. De verdere omgeving van het plangebied bestaat grotendeels uit intensief beheerde landbouwgronden welke geregeld worden afgewisseld door kleine landschapselementen in de vorm van brede sloten, houtwallen en elzensingels.

Afbeelding 3a: Eén van de twee poelen in het noorden van het plangebied, in deze poel is gedurende meerdere jaren knoflookpad waargenomen.

Afbeelding 3b: Het grote met riet en wilg dicht gegroeide waterelement in het noorden van het plangebied. De nevengeul loopt door de poel.

Afbeelding 3c: Uitstroom van de stuw De Haandrik.

Afbeelding 3d: Ruige oeverbegroeiing langs de Vecht, zoals vrijwel langs het gehele plangebied aanwezig is.

Afbeelding 3e: Begroeiing van de zuidelijk gelegen laagte waarop de nevengeul wordt aangesloten.

Afbeelding 3f: Meest noordelijk gelegen bosschage te midden van de agrarische percelen.

Afbeelding 3g: Meest zuidelijke bosschage welke gedeeltelijk overlapt met de te graven nevengeul.

Afbeelding 3h: Akkerperceel in het midden van het plangebied.

Afbeelding 3i: Sloot gelegen in het zuiden van het plangebied.

3 Ecologisch inventarisatie: achtergrond

3.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en gericht onderzoek naar diverse soorten en soortgroepen.

3.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) (NDFF, 2022).
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database. Zie de literatuurlijst voor een totale lijst van de geraadpleegde bronnen.

3.3 Veldonderzoek

Op basis van aantal veldbezoeken is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van diverse beschermde soorten. De onderzoeken zijn uitgevoerd door N. Otten, T. Asbreuk en M. Hoofd. Betreffende personen zijn ecologische adviseur en werkzaam bij Eelerwoude (zie kader – ecologisch deskundige). In tabel 1 zijn de onderzoekdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd.

Kader - Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Tabel 1. Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start – eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
12-05-2021	Quickscan Wnb & Beekrombout	08:00 – 13:30	N. Otten	10 °C, droog, bewolkt weer, windkracht 1 Bft
23-06-2021	Beekrombout & poelkikker	18:00 – 22:15	N. Otten	15 °C, droog, bewolkt weer, windkracht 1 Bft
06-07-2021	Poelkikker	20:45 – 22:30	N. Otten	18 °C, droog, licht bewolkt weer, windkracht 2 Bft
18-10-2021	Plaatsen LIFE-traps muizenonderzoek	09:00 – 14:45	N. Otten & T. Asbreuk	12 °C, droog, zwaar bewolkt weer, windkracht 1 Bft
19-10-2021	Scherpstellen LIFE-traps muizenonderzoek	16:30 – 20:15	N. Otten	15 °C, droog, zwaar bewolkt weer, windkracht 1 Bft
20-10-2021	1e controleronde LIFE-traps muizenonderzoek	07:30 – 11:15	N. Otten	16 °C, droog, bewolkt weer, windkracht 3 Bft
20-10-2021	2e controleronde LIFE-traps muizenonderzoek	16:45 – 19:15	N. Otten	16 °C, droog, bewolkt weer, windkracht 3 Bft
21-10-2021	3e controleronde LIFE-traps muizenonderzoek	07:30 – 10:30	N. Otten	12 °C, droog, bewolkt weer, windkracht 3 Bft
21-10-2021	4e controleronde LIFE-traps muizenonderzoek	16:50 – 19:50	N. Otten	10 °C, droog, licht bewolkt weer, windkracht 3 Bft
22-10-2021	5e controleronde en ophalen LIFE-traps muizenonderzoek	07:30 – 12:50	N. Otten & M. Hoofd	7 °C, droog, zwaar bewolkt weer, windkracht 3 Bft
27-10-2021	1e ronde otter en steenmarter	17:00 – 20:10	N. Otten	16 °C, droog, half bewolkt weer, windkracht 2 Bft
11-11-2021	2e ronde otter en steenmarter	15:00 – 19:30	N. Otten	10 °C, droog, zwaar bewolkt weer, windkracht 2 Bft

3.3.1 Beekrombout

Voor de beekrombout is geen onderzoeksprotocol opgesteld. Omdat het onderzoek zich heeft gericht op de aanwezigheid van voortplantingsbiotoop in de oeverzone van de Vecht is gedurende twee veldbezoeken gezocht naar larvenhuidjes op de oever van de Vecht (12 mei & 23 juni). Larvenhuidjes indiceren dat de oever langs het plangebied wordt gebruikt als onderdeel van het voortplantingshabitat. Deze zijn doorgaans te vinden in clusters op holle oevers, boomwortels en stenen binnen enkele meters van het water (Vlinderstichting, 2021). Hiernaast is specifiek gelet op de aanwezigheid van nog niet uitgekleurde dieren en eifzettende vrouwtjes. Rondvliegende adulten zijn ook genoteerd maar indiceren niet meteen dat de oeverzone van het plangebied wordt gebruikt als voortplantingsbiotoop. buff

3.3.2 Poelkikker

Voor poelkikker zijn volgens het kennisdocument Poelkikker (Bij12, 2017) en onderzoeksprotocol NGB (Netwerk Groene Bureaus) (NGB, 2017) 2 veldbezoeken uitgevoerd tussen begin april en eind juli (23 juni & 6 juli). Tussen deze twee veldbezoeken zit ook meer dan 10 dagen. Deze veldbezoeken zijn uitgevoerd gedurende gunstige omstandigheden (relatief warme en vochtige avonden). Hierbij is binnen het gehele plangebied geluisterd naar roepende mannetjes van poelkikker, welke op geluid zijn te onderscheiden van de gelijkende bastaardkikkers. Hiernaast zijn aan het begin van de avond ook zichtwaarnemingen gedaan van aanwezige

roepende kikkers in de binnen het plangebied aanwezige waterelementen. Hierbij is gelet op de kleur van de kwaakblazen, grootte en algemene grondkleur/marmering. Hierbij zijn de kwaakblazen van poelkikker wit tegenover grijs, een stuk kleiner en bezitten ze meer groen met relatief weinig marmering. Deze waarnemingen zijn aanvullingen, beide soorten zijn op basis van geluid van elkaar te onderscheiden.

3.3.3 Veld- en waterspitsmuis

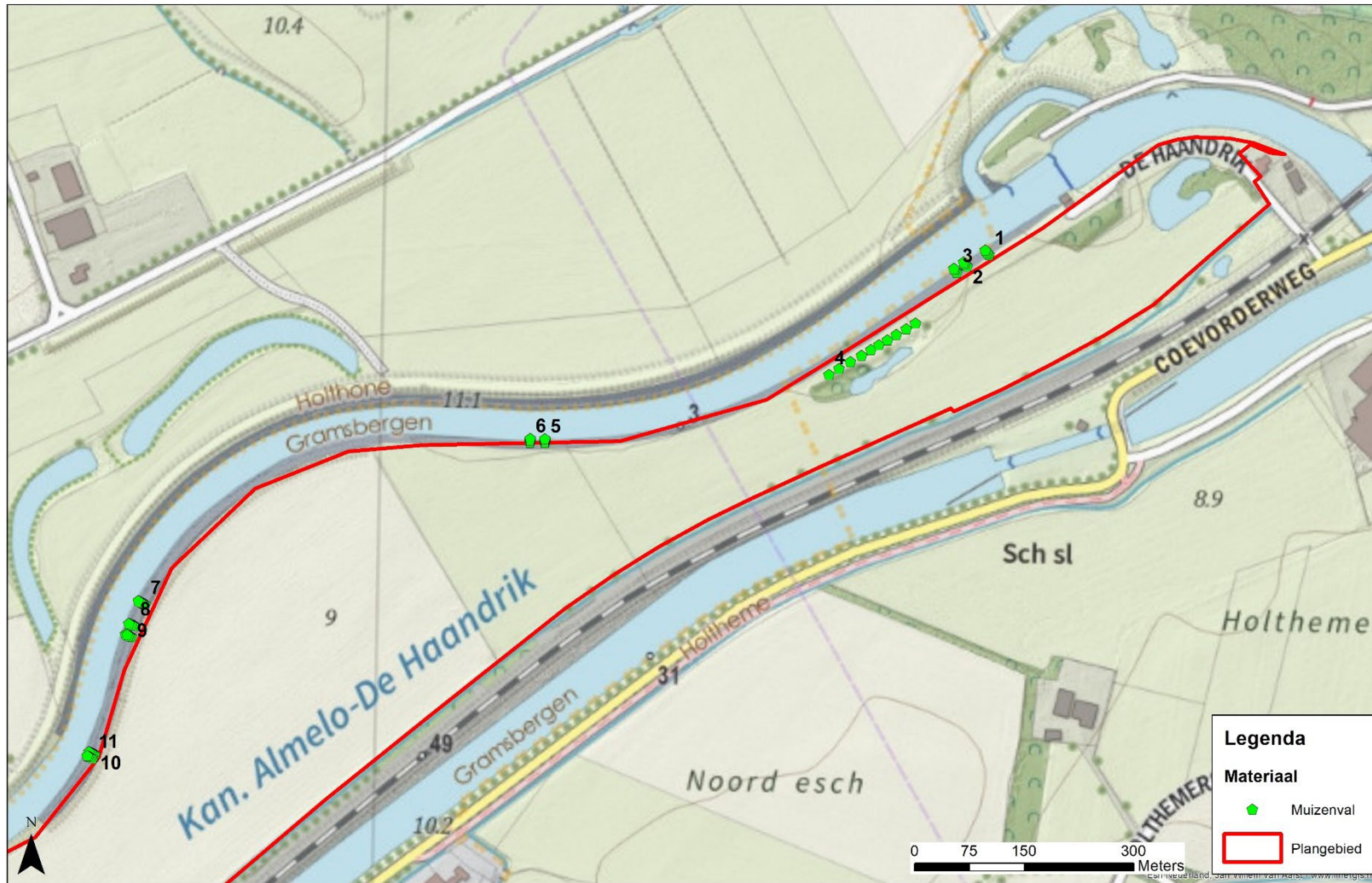
Voor zowel water- als veldspitsmuis is geen onderzoeksprotocol of kennisdocument beschikbaar. Onderzoek naar spitsmuizen en andere muizensoorten is uitgevoerd met behulp van vallen, zgn. 'LIFE-traps'. Dit onderzoek is uitgevoerd aan het einde van de zomer, voor de winter tussen 18 en 22 oktober. Hiervoor is gekozen omdat de trefkans dan het hoogst is, er zijn veel jongen aanwezig welke zijn geboren in het afgelopen seizoen en er is nog geen sprake geweest van extreme wintersterfte. Hiernaast zijn de weersomstandigheden voor dit onderzoek middel LIFE-traps nog gunstig doordat het nog relatief warm is, wat sterfte in de vallen tot een minimum beperkt.

In totaal zijn 85 vallen geplaatst, verspreid over het plangebied in één raai van tien en vijftien raaien van vijf vallen per raai (afbeelding 4 & 5). Hierbij wordt gewerkt van hoog naar laag om zowel het geschikt leefgebied voor water- als veldspitsmuis te doorkruisen in de oever van de Vecht. Hiernaast is één raai van tien vallen neergezet in een ruige rand van de meest noordelijk gelegen bosschage (specifiek voor veldspitsmuis) en één rij van vijf vallen in een natte laagte langs de Vecht, ten behoeve van Waterspitsmuis.

De LIFE-traps waren gevuld met een mix van hooi, pindakaas, zonnebloempitten en meelwormen. In eerste instantie zijn de vallen geplaatst en niet op scherp gezet ('pre-baiten'), dit is de gewenningsperiode voor de muizen. Hierop volgend worden de vallen op scherp gezet en volgen vijf controlemomenten, alvorens de vallen weer uit het veld zijn gehaald. In totaal hebben hierbij 425 (5 x 85) vangmomenten plaatsgevonden.

Nader onderzoek Vechtrijk Gramsbergen

Muizenvallen 1/2

Afbeelding 4: Eerste gedeelte van de geplaatste raaien, 1 t/m 11 gedurende het muizenonderzoek (ESRI, 2021).

Nader onderzoek Vechtrijk Gramsbergen

Afbeelding 5: Tweede gedeelte van de geplaatste raaien, 12 t/m 16 gedurende het muizenonderzoek (ESRI, 2021).

3.3.4 Otter & steenmarter

Voor steenmarter en otter is nog geen onderzoeksprotocol beschikbaar. Hierom is in overleg met de provincie gekozen voor een onderzoek vanaf het water, middels een kano. Door gebruik te maken van een kano, in combinatie met een warmtebeeldcamera konden wissels naar verblijfplaatsen van otter in de oever van de Vecht worden vastgesteld. In aansluiting hierop, in de avond is vervolgens middels een warmtebeeldcamera gezocht naar de aanwezigheid van steenmarters binnen het plangebied. Het onderzoek naar beide soorten is uitgevoerd, verspreid over twee veldbezoeken later in het najaar (>oktober) (27 oktober & 11 november). Op deze manier is op het water en binnen het plangebied vrijwel geen recreatie aanwezig in de vorm van vissers, zwemmers en recreatieve bootvaart. Verstoring binnen het plangebied is dan tot een minimum beperkt waardoor een representatief beeld is verkregen.

3.3.5 Kleine marterachtigen

De provincie Overijssel heeft voor egel en kleine marterachtigen een 'Brochure soortenbescherming in Overijssel' opgesteld. Hierbij dient via een leefgebieden benadering bepaald te worden of het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk is (provincie Overijssel, 2021). Deze werkwijze is opgesplitst in drie fases (zie kader).

- **Fase 1:** Op een ecologische functiekaart wordt de habitatgeschiktheid van het projectgebied in beeld gebracht.
- **Fase 2:** Op basis van de ecologische functiekaart onderbouwt een ecologisch deskundige of er verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden en hoe de effecten van de verbodsovertredingen met maatregelen voorkomen of verzacht kunnen worden.
- **Fase 3:** Wanneer het aannemelijk is dat door het project vaste voortplantingsplaatsen, of rustplaatsen van kleine marterachtigen of egels beschadigd kunnen worden, dan vraagt de initiatiefnemer ontheffing aan bij de Provincie Overijssel.

Met deze benadering is het hele plangebied beoordeeld op de aanwezigheid van geschikt habitat voor kleine marterachtigen.

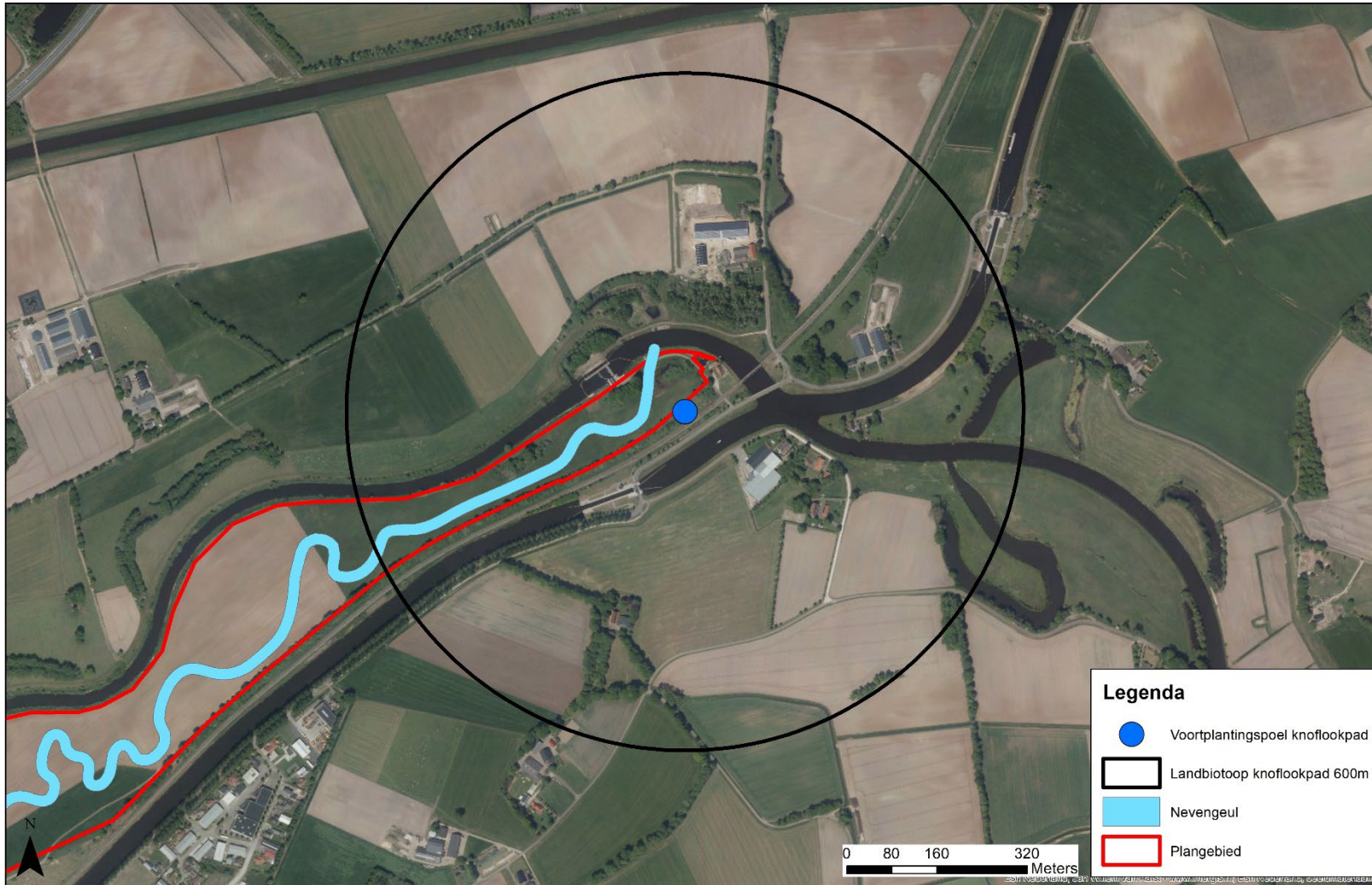
3.3.6 Knoflookpad

Knoflookpad plant zich voort in een kleine poel, in het uiterste noorden van het plangebied, zo is door RAVON vastgesteld in 2021. Deze poel blijft gehandhaafd bij het uitvoeren van de werkzaamheden desondanks is binnen het plangebied geschikt landbiotoop aanwezig. Bij het graven van de nevengeul wordt mogelijk geschikt biotoop van knoflookpad aangetast. Door de verborgen levenswijze en de grootte van het plangebied is nader onderzoek naar knoflookpad niet mogelijk. Wel is via GIS bepaald welke hoeveelheid geschikt leefgebied aanwezig is rondom de poel. Het landbiotoop van knoflookpad ligt doorgaans binnen 600 meter van het voortplantingsbiotoop (RAVON, 2009). In afbeelding 6 is te zien welk gedeelte van het plangebied en de omliggende gebieden dit behelst doordat een buffer van 600 meter is getrokken rondom de poel. In deze afbeelding is te zien dat veel omliggende gronden niet toegankelijk zijn doordat deze worden begrenst door watergangen en wegen. In H6.6 worden de effecten van de geplande werkzaamheden besproken op het landbiotoop van knoflookpad.

Nader onderzoek Vechtrijk Gramsbergen

Straal van 600 meter rondom voortplantingspoel.

Ecoloog: Niek Otten Projectnummer: 202318 Datum: 24-2-2022

Afbeelding 6: Buffer van 600 meter welke in potentie binnen de range vallen van knoflookpad (ESRI, 2021).

3.4 Actualiteit inventarisatiegegevens

Alle veldbezoeken hebben plaatsgevonden in het voorjaar, zomer en najaar van 2021 en zijn derhalve actueel.

4 Ecologisch inventarisatie: resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het uitgevoerde nader onderzoek besproken. Hierbij worden niet alleen de resultaten van het veldonderzoek besproken maar ook de resultaten van de leefgebieden benadering, uitgevoerd voor kleine marterachtigen.

4.1 Beekrombout

Gedurende twee veldbezoeken is het plangebied beoordeeld op de aanwezigheid van beekrombout. Hierbij zijn geen larvenhuidjes, niet uitgekleurde dieren en ei-afzettende vrouwtjes welke voortplanting indiceren waargenomen. Naast voortplanting-indicerende waarnemingen zijn er ook geen uitgekleurde adulten vastgesteld. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de Vecht in zijn algemeenheid wel wordt gebruikt als onderdeel van het voortplantingsbiotoop (NDFV, 2022). Echter wordt de oever langs het plangebied niet als dusdanig in gebruik genomen. Beekrombout plant zich voort in onbegroeide, zandige substraten welke niet te rijk zijn aan nitraten en fosfaten. Over de gehele lengte van het plangebied is weinig open zand aanwezig met een relatief dikke laag slib. Mogelijk is dit de rede dat er op deze locatie geen voortplanting plaatsvindt (Vlinderstichting, 2021).

4.2 Poelkikker

Gedurende twee veldbezoeken, op geschikte avonden zijn geen roepende mannetjes van poelkikker vastgesteld. Wel zijn binnen het plangebied roepende bastaardkikkers gehoord. Op basis van zichtwaarnemingen zijn met name in de westelijk gelegen poel grote aantallen bastaardkikkers vastgesteld. Deze bastaardkikkers kenmerkten zich door grote, gemarmerde dieren met duidelijk grijze kwaakblazen.

4.3 Veld- en waterspitsmuis

Er zijn in totaal 83 muizen gevangen in 425 vangmomenten van 6 verschillende soorten; rosse woelmuis (n=26), huisspitsmuis (n=32), aardmuis (n=3), veldmuis (n=4), bosmuis (n=10), dwergmuis (n=8) (tabel 2). Zie voor de exacte gegevens van gevangen muizen per val bijlage 1. Veld- en waterspitsmuis zijn hierbij niet aangetroffen.

Tabel 2: Gevangen muizensoorten per vangmoment tussen 20-oktober en 22-oktober 2021.

	20-10-2021 07.30u	20-10-2021 16.30u	21-10-2021 07.30u	21-10-2021 16.30u	22-10-2021 07.30u	Totaal per soort
Rosse woelmuis	8	3	8	1	6	26
Huisspitsmuis	10	2	10	3	7	32
Aardmuis	1	-	1	1	-	3
Veldmuis	1	-	-	-	3	4
Bosmuis	1	-	3	-	6	10
Dwergmuis	-	1	1	1	5	8
Totaal	21	6	23	6	27	83

Afbeelding 7: Impressie van een aantal gevangen muizen. Links: dwergmuis; Rechts: rosse woelmuis.

4.4 Otter & steenmarter

Gedurende twee veldbezoeken is zowel vanaf het water als vanaf het land met behulp van een nachtkijker en verrekijker gezocht naar exemplaren van otter en steenmarter. Hiernaast is voor otter specifiek, door middel van een kano gekeken naar mogelijk aanwezige wissels welke zouden kunnen duidelijk op voortplantingsverblijfplaatsen. Voor steenmarter is te voet, kort na zonsondergang gekeken of er dieren aanwezig waren. Het plangebied was hierbij goed inspecteerbaar doordat de mais was geoogst en er verder geen 'zicht-brekende' elementen meer aanwezig waren. Hierbij zijn geen individuen waargenomen van zowel steenmarter op het land als otter in het water. Verblijfplaatsen van steenmarter binnen het plangebied kunnen hierom worden uitgesloten. Voortplantingsverblijfplaatsen of zeer intensief gebruikte andere verblijfplaatsen van otter kunnen ook worden uitgesloten. Wissels of geschikte verblijfplaatsen achter wilgen zijn niet vastgesteld. Mogelijk zijn er wel dagrustplaatsen van otter in de oever aanwezig.

4.5 Kleine marterachtigen

Naar de drie kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) is geen gericht nader onderzoek uitgevoerd, maar is gewerkt conform de 'Brochure Soortenbescherming in Overijssel' (provincie Overijssel, 2021). Als eerste is bepaald aan de hand van kaartmateriaal en de uitgevoerde veldbezoeken waar de geschikte leefgebieden zich bevinden voor kleine marterachtigen. Hiervoor geldt dat deze soorten een voorkeur hebben voor een cultuurlandschap waarbij voldoende dekking is in bosschages, houtstapels, ruigtes, takkenrillen en dicht struweel. Door het 'netter' worden van tuinen, erven en het agrarisch gebied nemen dekking en voedselmogelijkheden af (Zoogdiervereniging, 2021). Verblijfplaatsen worden hierbij gemaakt in de bovengenoemde elementen binnen het cultuurlandschap. Foerageren gebeurt doorgaans aan de randen van deze elementen met voldoende dekking. De drie soorten mijden heel open gebied zonder dekking en zijn hierdoor afhankelijk van lijnvormige landschapselementen die foerageergebieden en verblijfplaatsen met elkaar verbinden (afbeelding 8) (provincie Noord-Brabant, 2017).

Afbeelding 8: Potentieel geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen in een kleinschalig landschap met veel ruige randen en kleinschalige bouselementen.

Potentieel geschikt leefgebied is met name aanwezig in het noorden van het plangebied, rondom de bosschages en de randen. Deze randen bestaan uit het elzenbroekbos langs het spoort en de ruige oevers van de Vecht. Deze elementen kunnen ook worden gebruikt als verbindingzone tussen verschillende gebieden binnen het plangebied en kunnen ook in verbinding staan met de omgeving. Op basis van deze informatie is een ecologische functiekaart gemaakt (afbeelding 9) waarop het essentiële leefgebied en de verbindingzones worden weergegeven. Rondom deze zones is een buffer getrokken van 5 meter (randzone). Met name deze randzones worden door kleine marterachtigen gebruikt om in te foerageren omdat hier voedsel te vinden is in de vorm van met name veel kleine knaagdieren in de vorm van (woel)muizen.

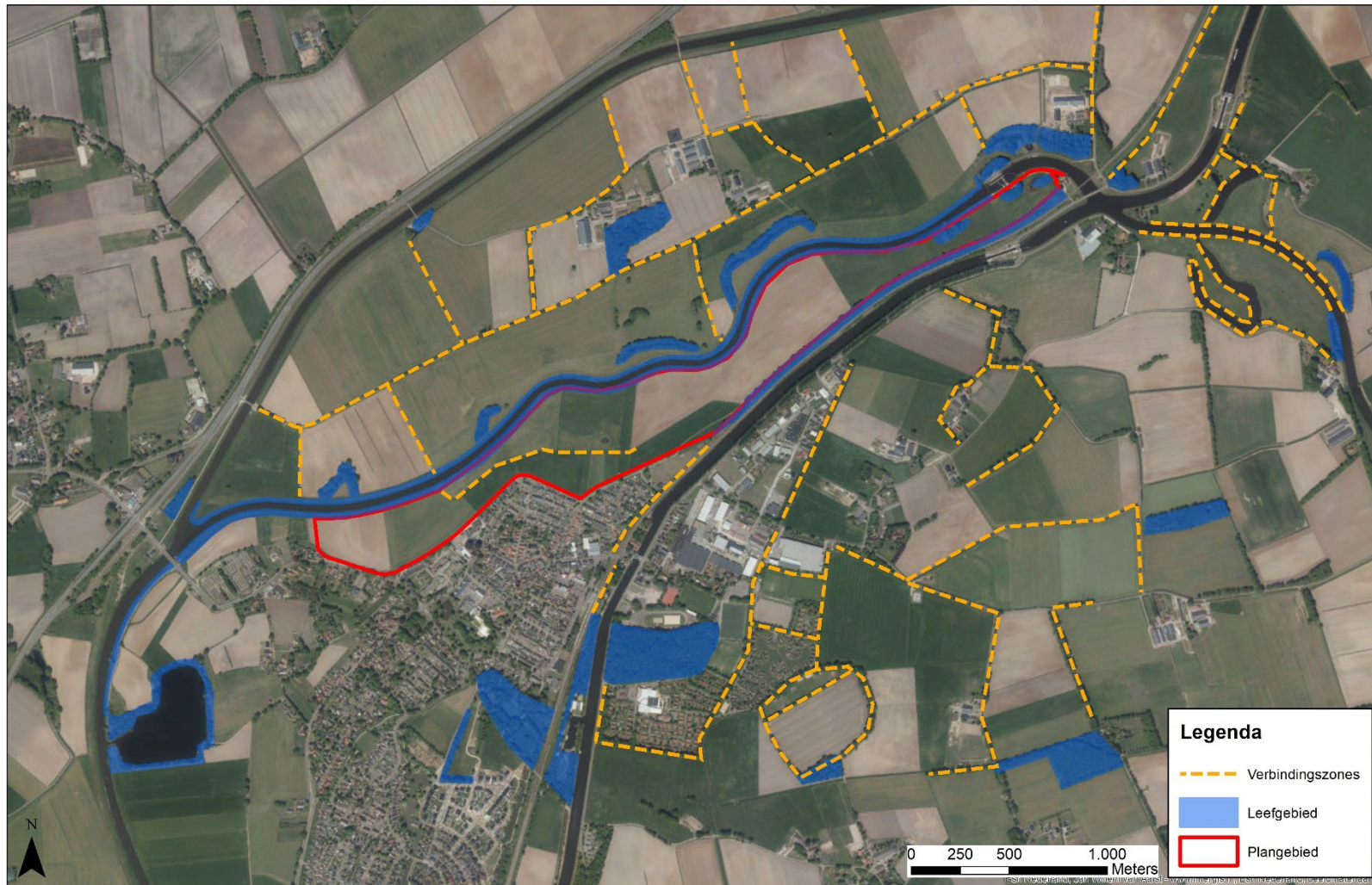
In het kaartbeeld zijn vervolgens ook de potentiële verbindingzones en leefgebieden weergegeven buiten het plangebied, welke mogelijk een relatie hebben met het plangebied zelf. Op de kaart is goed te zien dat er zowel binnen als buiten het plangebied veel verbindingzones aanwezig zijn welke worden onderbroken door wegen, watergangen en spoorverbindingen. De waterwegen zorgen hierbij voornamelijk een barrière indien de oevers dusdanig steil zijn dat zij hierdoor niet het water uit kunnen komen (zoals bij het kanaal). Kleine marterachtigen kunnen goed zwemmen en steken dan ook geregeld watergangen over. Ook eindigen een aantal landschapselementen soms midden in een open landschap waardoor soorten zich niet goed en veilig door het landschap kunnen verplaatsen. Geschikt leefgebied binnen het plangebied is voornamelijk aanwezig langs de

ruige Vechtoever in het noorden en rondom de bosschage ten zuiden hiervan. In de omgeving gaat het hierbij voornamelijk om de overkant van de Vecht, de oude vechtarmen en de kleine bosschages in de omgeving. De kaart met potentieel leefgebied in afbeelding 9 vormt de basis voor de effectenbeoordeling in paragraaf 6.5.

Nader onderzoek Vechtrijk Gramsbergen

Ecologische functiekaart kleine marterachtigen

Ecoloog: Niek Otten Projectnummer: 202318 Datum: 19-1-2022

Afbeelding 9: Ecologische functiekaart van het beschikbare leefgebied en verbindingzones binnen en rondom het plangebied voor kleine marterachtigen.

5 Werkzaamheden en planning

5.1 Werkzaamheden en werkwijze

Voor het graven van de nevengeul worden een groot aantal graafwerkzaamheden uitgevoerd. Dit betekent dat er ten tijde van de realisatie veel groot materieel in de vorm van graafmachines en heen en weer rijdende vrachtwagens plaatsvindt. In het kielzog hiervan worden andere maatregelen meegenomen als het graven van een vispassage, diverse poelen en enkele dempingswerkzaamheden

5.2 Eindbeeld

In het noordelijke deel dient rondom de stuw De Haandrik een meestromende nevengeul gerealiseerd te worden. Deze nevengeul ligt ruim tussen de Vecht en de dijk waarop het spoor ligt. Het is een geul die zoveel mogelijk landschappelijk wordt ingepast, maar zal worden voorzien van een kunstwerk ten behoeve van een goede waterverdeling. De waterverdeling gaat via een regelbare inlaad vanwege de ligging van het kanaal. De afvoer is dusdanig berekend dat erosie kan plaatsvinden. De nevengeul wordt hierdoor een meanderende watergang met steile oevers in de buitenbochten en zeer flauwe oevers in de binnenbochten. De nevengeul vangt een hoogteverschil op van twee meter. Daardoor is de stroomsnelheid divers. Er ontstaat variatie door de verplaatsing van zand. Het gebied om de nevengeul wordt ingericht als natuur/extensieve landbouw en biedt kansen voor onder meer stroomdalgrasland en het ontwikkelen van begroeide natuurvriendelijke oevers. In het vervolg dient aandacht te zijn voor een scheiding van rust en recreatie om deze voor beide optimaal in te richten. Uitzonderlijke cultuurhistorische- en waterbouwkundige waarden van het noordelijke gebied, zoals stuw De Haandrik en de plek van het kasteel Huis van Gramsbergen. Zie voor de situering van de nevengeul binnen het plangebied bijlage 2 en voor het ontwerp bijlage 4.

5.3 Planning

De planning van de geplande werkzaamheden is tot op heden nog niet bekend. Op zijn vroegst wordt gestart met de werkzaamheden in 2023. Hierbij zal een groot gedeelte van de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd in het voorjaar en de zomer in verband met de hoge waterstanden in de winter. Er dient echter serieus rekening gehouden te worden met vertragingen door (bezwaar)procedures. Derhalve wordt de ontheffing voor een langere tijd aangevraagd.

6 Effecten

In dit hoofdstuk worden de effecten besproken van de geplande werkzaamheden op de in dit projectplan behandelde soorten en soortgroepen. Voor een aantal soorten is er sprake van een negatief effect, waarbij een verbodsbepaling vanuit de Wet natuurbescherming wordt overtreden. Deze soorten worden in het overige gedeelte van de rapportage verder behandeld omdat hiervoor een ontheffing wordt aangevraagd bij de provincie Overijssel. Omdat de oever van de Vecht niet zal worden ontsteent en eveneens geen natuurvriendelijke oevers worden gegraven zullen de effecten op beschermde soorten minder zijn dan op voorhand werd verwacht.

6.1 Beekrombout

Voortplantingsbiotoop van beekrombout is gedurende het nader onderzoek niet aangetroffen binnen het plangebied. Negatieve effecten zijn derhalve op voorhand uitgesloten.

Hiernaast wordt een negatief effect op de oeverzone niet meer verwacht omdat het ontstemen van de vechoever en het graven van natuurvriendelijke oevers niet meer zal worden uitgevoerd. De oevers worden alleen beïnvloed door het graven van de in- en uitlaat van de nevengeul. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

6.2 Poelkikker

De poelkikker is niet binnen het plangebied vastgesteld, een negatief effect is hierom op voorhand uitgesloten. Het project heeft mogelijk een positief effect op poelkikker en amfibieën in het algemeen omdat nieuwe, geschiktere waterelementen worden gegraven binnen het plangebied. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

6.3 Veld- en waterspitsmuis

Zowel veld- als waterspitsmuis zijn gedurende een intensief veldonderzoek niet vastgesteld binnen het plangebied. Potentieel geschikt leefgebied wordt niet door één of meerdere soorten gebruikt. Een negatief effect is uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

6.4 Otter & steenmarter

Gedurende het nader onderzoek naar otter en steenmarter zijn beide soorten niet vastgesteld. Beide soorten hebben zeer grootte territoria waarvan het plangebied (mogelijk) slechts een klein onderdeel uitmaakt. Vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn derhalve niet aanwezig. Voor otter betreffen deze vaste rust- en verblijfplaatsen locaties waar jongen worden geworpen en hierom vaak worden gebruikt. Hiervan zijn geen sporen gevonden in de vorm van uitwerpselen, prooiresten of wissels.

Mogelijk zijn in de oever binnen het plangebied, of net hierbuiten wel dagrustplaatsen van otter aanwezig welke incidenteel worden gebruikt. Deze zijn in het veld niet tot nauwelijks vast te stellen doordat deze zich bevinden in dichte oevervegetaties, struwelen, bosschages of kunstmatige holtes, bijvoorbeeld onder bruggen. Doordat dagrustplaatsen incidenteel worden gebruikt zijn wissels niet aanwezig evenals grote hoeveelheden aan sporen. Door het graven van de nevengeul zullen ten tijde van de uitvoering veel mensen en machines

aanwezig zijn. De mogelijk aanwezige dagrustplaatsen zijn tijdelijk ongeschikt door de werkzaamheden. Derhalve treedt mogelijk een tijdelijk negatief effect op voor otter omdat deze verblijfplaatsen niet meer functioneel zijn. Dit is echter slechts van tijdelijke aard, nadat de werkzaamheden zijn afgerond is de oeverzone weer beschikbaar. Hiernaast zijn voldoende alternatieven aanwezig in de omliggende oevers langs de Vecht en de bruggen over het kanaal. Wel is het nemen van enkele maatregelen noodzakelijk om tijdelijke negatieve effecten te voorkomen.

Voor steenmarter is het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk. Voor otter wordt mogelijk, tijdelijk de functionaliteit van de dagrustplaatsen aangetast, dit is ontheffingsplichtig. Hiervoor dient een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Overijssel.

6.5 Kleine marterachtigen

In het buitengebied zijn de drie soorten kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) in veel gevallen afhankelijk van landschapselementen zoals bosjes, houtwallen, ruigten en bloemrijke bermen. Genoemde soorten zijn grotendeels gebonden aan een dichte bodembedekking van bladeren, struweel en ruigtes om in te verblijven. Met name de randen van dergelijke elementen worden gebruikt als onderdeel van het foerageergebied. Alle soorten zijn gebaat bij een kleinschalig landschap met veel lijnvormige landschapselementen welke ze ook gebruiken om zich veilig langs te verplaatsen (ecologische verbindingzones). Zie voor de ecologische functiekaart van het huidige leefgebied en verbindingzones afbeelding 9.

Door de werkzaamheden worden de potentieel geschikte leefgebieden en verbindingzones tijdelijk ongeschikt. Verstoring neemt toe waardoor mogelijk aanwezige vaste- rust en verblijfplaatsen, essentieel leefgebied en verbindingzones worden verstoord en niet langer functioneel zijn. Dit effect zal echter beperkt zijn, genoemde soorten hebben zeer grote territoria waarbinnen het plangebied slechts een onderdeel uitmaakt. Hiernaast is op afbeelding 9 te zien dat er voldoende alternatieve leefgebieden en verbindingzones aanwezig zijn waarna kan worden uitgeweken. Met name de gehele noordoever van de Vecht wordt niet verstoord en blijft als geheel functioneel, dit geldt ook voor de omliggende gebieden zoals de oude Vechtarmen en de bosschages ten zuiden van het plangebied.

Hiernaast wordt op de lange termijn een positief effect verwacht, de ruige vechtoever blijft onaangetast en is direct na de werkzaamheden weer toegankelijk voor de kleine marterachtigen. Hiernaast neemt rust toe binnen het plangebied omdat de omgeving tussen de nevengeul en de Vecht ontoegankelijk wordt voor wandelaars. Door de nevengeul neemt ook structuur toe, de momenteel ongeschikte, agrarische percelen worden doorkruist door de nevengeul. Dit levert ruige oeverranden op en de mogelijkheid voor opslag om zich te ontwikkelen. Hierdoor ontstaan nieuwe verblijfplaats en foerageermogelijkheden (nieuw leefgebied) en nieuwe mogelijkheden om zich door het landschap te verplaatsen (nieuwe verbindingzones).

Kortom, tijdelijk zullen de werkzaamheden een negatief effect veroorzaken op het leefgebied en verbindingzones van één of meer soorten kleine marterachtigen. Dit is ontheffingsplichtig. Op de lange termijn heeft de geplande ontwikkeling een positief effect doordat meer structuur aanwezig is. De Vechtoever binnen het plangebied is binnen 1 jaar na uitvoering weer functioneel. De nevengeul naar verwachting na circa 3 jaar, totdat hier een volwaardige begroeiing is ontwikkeld. Wel is het nemen van enkele maatregelen noodzakelijk, zie hiervoor hoofdstuk 11.1.4.

6.6 Knoflookpad

Knoflookpad is afhankelijk van twee verschillende hoofdelementen, geschikt voortplantingsbiotoop (poel) en landbiotoop. Het voortplantingsbiotoop wordt behouden bij de geplande ontwikkeling. Het beschikbare landbiotoop wordt echter gereduceerd van 98.621 tot 55.344 vierkante meter in een straal van 600 meter rondom de poel, zie hiervoor afbeelding 10 en 11. Momenteel is de populatie zeer klein (enkele tientallen dieren) en kwetsbaar door het ontbreken van geschikte voortplantingspoelen en landbiotoop.

Het betreft een uitgezette populatie op een voormalige bronpopulatie welke al jaren daalt in aantal wat indiceert dat het huidige ecologie van het plangebied niet voldoet. Sinds 2018 zijn hier al geen roepende dieren meer gehoord ondanks jaarlijkse monitoring zowel door N. Otten als diverse andere vrijwilligers en medewerkers van RAVON. Alleen middels Edna is de soort in 2022 nog vastgesteld. Het nemen van maatregelen is hierom noodzakelijk om deze soort te behouden voor de toekomst.

6.6.1 Geschiktheid huidige plangebied

- Er is slechts één geschikte voortplantingspoel aanwezig van slechte kwaliteit (dichtgroeïende met wilg), dit maakt het voortplantingsbiotoop zeer kwetsbaar. Verzuring door blad, verdroging en introductie van vis kunnen de poel in de toekomst gemakkelijk ongeschikt maken.
- Het plangebied is zeer monotoon en bestaat enkel uit grasland en ruigte zonder veel variatie. Dit geldt ook voor de oevers van de Vecht welke zijn vastgelegd door middel van puin.
- Er is weinig goed vergraafbare grond aanwezig in de vorm van weggeslagen zand, oeverwallen, schraal grasland of kleinschalige akkerbouw.
- Geschikte overwinteringslocaties zijn alleen aanwezig op gebieden waar geen inundatie optreed. Dit betreffen enkel de hoger gelegen stukken buiten het plangebied rondom de woning en het spoor. Deze stukken zijn permanent droog en daarom geschikt om in te overwinteren. Hier was in het verleden een moestuincomplex aanwezig welke in het verleden waarschijnlijk geschikt landbiotoop vormde.

6.6.2 Versterken toekomstig leefgebied

De aanleg van de nevengeul zal het landhabitat van de knoflookpad aantasten, het is noodzakelijk om maatregelen te nemen. Hiernaast zal ook het voortplantingsbiotoop van knoflookpad moeten worden versterkt.

- De NNN hectares worden opnieuw verdeeld binnen het gebied, dit biedt een kans om een meer aaneengesloten gebied aan te wijzen ten gunste van de knoflookpadpopulatie. Hierbij wordt verschalingsbeheer toegepast en neemt het aandeel natuur binnen het gehele plangebied toe ter vervanging van intensief beheerde landbouwgronden.
- De oevers van de nevengeul worden natuurvriendelijk, dit biedt structuur en goed vergraafbare grond over de gehele lengte van het plangebied. Voor knoflookpad, een soort welke afhankelijk is van een zeer dynamisch milieu zijn dergelijke ingrepen essentieel. Zeker omdat deze dynamiek in het huidige biotoop ontbreekt.
- Er zijn mogelijkheden om extra voortplantingspoelen aan te leggen, hierdoor wordt de kwetsbaarheid van het huidige voortplantingsbiotoop gedeeltelijk opgeheven doordat alternatieven worden geboden. Het betreft het realiseren van twee waterelementen met een totaal oppervlakte van 2.930 vierkante meter (afbeelding 12 H11.1.5). Op deze manier neemt kwetsbaarheid af doordat er diverse alternatieven kunnen worden geboden.
- Het kleinschalig plaggen rondom de poelen zorgt ervoor dat de vruchtbare bovengrond wordt verwijderd en hieronder schralere vegetatie zich kan ontwikkelen.
- Opbrengen van 200 vierkante meter aan schrale zandgrond boven inundatieniveau binnen 200 meter van de huidige voortplantingspoel;
- Bij opstellen regels voor landbouw met beperkingen worden maatregelen opgenomen ten gunste van de knoflookpadpopulatie. Het gaat hierbij om minder intensief landgebruik welke de soort ten goede komt.

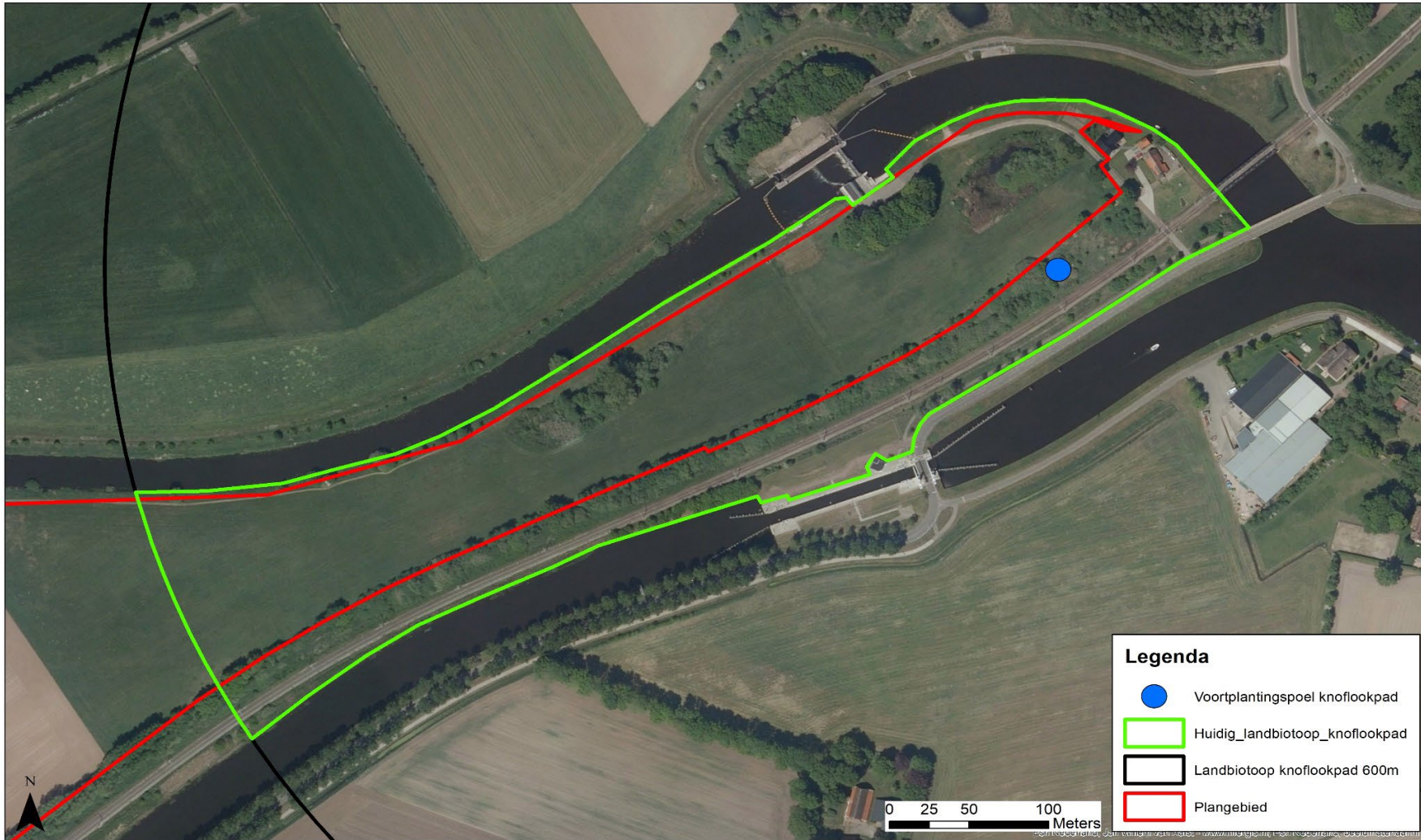
Het wordt verwacht dat het huidige biotoop voor knoflookpad, vrijwel ongeschikt is. Het halveren hiervan kan de gunstige staat van instandhouding van knoflookpad echter wel aantasten. Het is noodzakelijk dat het

beschikbare leefgebied duurzaam wordt versterkt. Wanneer concrete maatregelen worden genomen in het uitbreiden van het NNN, graven van nieuwe waterelementen en realiseren van een dynamische nevengeul kan de gunstige staat van instandhouding behouden blijven.

Nader onderzoek Vechtrijk Gramsbergen

Huidige landbiotoop knoflookpad

Ecoloog: Niek Otten Projectnummer: 202318 Datum: 24-2-2022

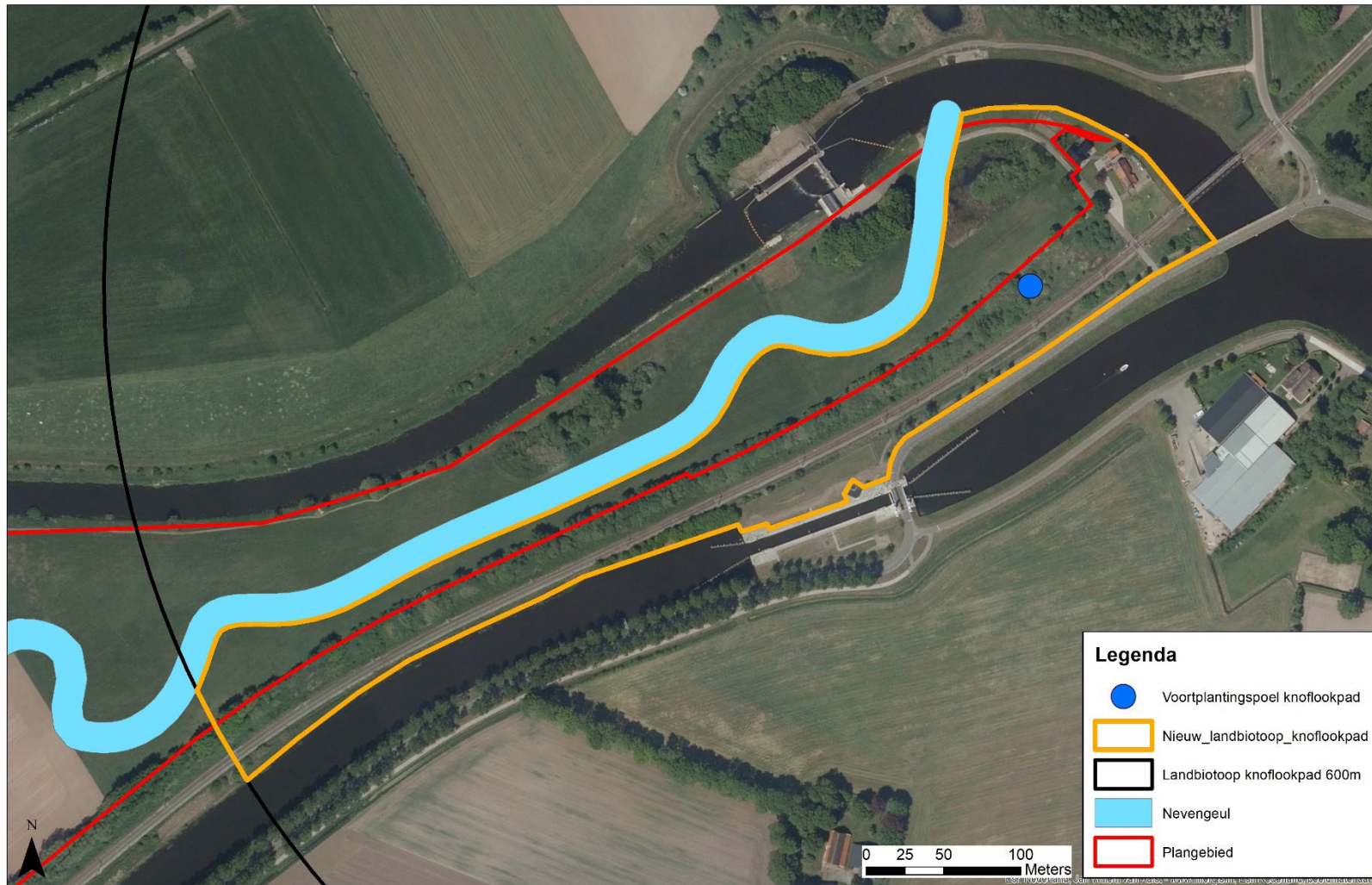

Afbeelding 10: Beschikbare landbiotoop in de huidige situatie (ESRI, 2021).

Nader onderzoek Vechtrijk Gramsbergen

Huidige landbiotoop knoflookpad

Ecoloog: Niek Otten Projectnummer: 202318 Datum: 24-2-2022

Afbeelding 11: Beschikbare landbiotoop in de nieuwe situatie, na het graven van de nevengeul (ESRI, 2021).

7 Verbodsbepalingen

Er zal een ontheffing worden aangevraagd voor vijf soorten met twee verschillende beschermingsregimes:

Habitatrichtlijn: Otter en knoflookpad;

Andere soorten: Bunzing, hermelijn en wezel.

7.1 Habitatrichtlijn

Het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied (artikel 3.5 lid 1)

N.v.t. Ontheffing voor het doden en vangen is niet nodig. Er worden voldoende maatregelen genomen om doden en vangen te voorkomen vanuit de zorgplicht. Incidentele slachtoffers vallen niet onder de reikwijdte van de wet. Ontheffing voor het doden en vangen van dieren is dan ook niet nodig.

Het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld in het eerste lid (artikel 3.5 lid 2)

Hoewel het binnen dit project niet de bedoeling is de aanwezige soorten dusdanig te verstoren waardoor de ecologische functionaliteit van het plangebied tijdelijk in het geding komt, wordt zekerheidshalve hiervoor wel een ontheffing aangevraagd. Het betreft hier echter een tijdelijke verstoring van otter en knoflookpad, gedurende de werkzaamheden.

Het opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur (artikel 3.5 lid 3)

N.v.t.

Het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid (artikel 3.5 lid 4)

Hoewel het binnen dit project niet de bedoeling is de aanwezige verblijfplaatsen definitief aan te tasten of op te heffen waardoor de ecologische functionaliteit in het geding komt, wordt zekerheidshalve hiervoor wel een ontheffing aangevraagd voor otter en knoflookpad. Voor otter komt mogelijk de tijdelijke functionaliteit in het geding. Voor knoflookpad geldt dat landbiotoop niet is vast te stellen en mogelijk tijdelijk wordt vernietigd tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden.

Het opzettelijk plukken en verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied (artikel 3.5, lid 5)

N.v.t.

7.2 Andere soorten

Het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de wet Natuurbescherming (artikel 3.10 lid 1a)

N.v.t.

Het opzettelijk beschadigen en vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoel in onderdeel a (artikel 3.10 lid 1b)

Hoewel het binnen dit project niet de bedoeling is de aanwezige verblijfplaatsen aan te tasten komt mogelijk tijdelijk de functionaliteit van de verblijfplaatsen in het geding. Zekerheidshalve wordt een ontheffing aangevraagd voor de drie soorten kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel).

Het opzettelijk plukken en verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B van de Wet Natuurbescherming in hun natuurlijke verspreidingsgebied (artikel 3.10 lid 1c)

N.v.t.

8 Doel en belang

8.1 Doel

In 2007 hebben de gebiedspartners rond de Vecht, waaronder waterschap Vechtstromen, de gemeente Hardenberg en de provincie Overijssel, het programma 'Ruimte voor de Vecht' gestart met als doelen waterveiligheid, een sociaaleconomisch impuls en het integraal realiseren van de natuuropgaven. De kern van het programma bestond uit het omvormen van de Vecht tot een veilige, half natuurlijke laaglandrivier. Inmiddels is vanuit het programma Ruimte voor de Vecht een groot aantal deelprojecten succesvol uitgevoerd. Het gebied rondom Gramsbergen is tot nu toe niet meegenomen in de planvorming. Voorafgaand is door de partners een aantal doelen geformuleerd. In hoofdlijnen gaat het om de volgende doelen:

- Het realiseren van een halfnatuurlijke laaglandrivier en terugbrengen rivierprocessen op basis van de Kaderrichtlijn Water.
- Het realiseren van een aantrekkelijkere leefomgeving.
- Het benutten van economische kansen voor recreatie, toerisme en horeca.
- Meer belevingsmogelijkheden van de Vecht.
- Verbinden van de Stad en de Vecht.
- Realiseren aanlegplaatsen voor passanten en inwoners.
- Aanpassen en anticiperen op klimaatverandering (Klimaatadaptatie/waterveiligheid).
- Kwaliteitsverbetering entree.
- Natuur inclusieve landbouw.
- Vergroten waterveiligheid.
- Vergroten van de biodiversiteit.

8.2 Wettelijk belang

Habitatrichtlijn:

- *in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.*

Voor knoflookpad wordt het huidige leefgebied verbeterd, voor otter wordt het huidige leefgebied significant uitgebreid (nevengeul). Zie hiervoor H8.1.

- *in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.*

Het meest bepalende belang is het verhogen van de waterveiligheid in het kader van de KRW doelstellingen. Zie hiervoor H8.1.

Ander soorten:

- *in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde;*

Zie hiervoor H8.1.

- *in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;*

Zie hiervoor H8.1.

- *in het algemeen belang.*

Zie hiervoor H8.1.

9 Alternatieven

9.1 Alternatieve locatie

In het gehele stroomgebied van de Vecht worden projecten uitgevoerd ten behoeve van waterveiligheid, natuur en natuur inclusieve landbouw. Hiernaast worden bij steden en dorpen ook werkzaamheden uitgevoerd welke de beleefbaarheid van de rivier vergroten. Momenteel zijn al diverse projecten in uitvoering of uitgevoerd zoals de uiterwaarden in Baalder, Brucht, Beerze, Ommen, Vechtpark Hardenberg en de Rheezermaten.

In de bovenstroom (boven Hardenberg) zijn betrekkelijk weinig projecten uitgevoerd. Om ook hier de landbouw om te vormen, te investeren in natuur en te werken aan waterveiligheid is een groot plangebied noodzakelijk. Hieraan voldoet het plangebied. Hiernaast zijn binnen het plangebied betrekkelijk weinig natuurwaarden aanwezig, hetgeen in andere plangebieden vaak anders is. Het vinden van een alternatieve locatie is hierom geen oplossing, de werkzaamheden zijn noodzakelijk op basis van de KRW richtlijnen.

Hiernaast is specifiek gekozen voor dit plangebied gekozen vanwege het stuwcomplex de Haandrik. Men wil een bijdrage leveren aan de vispasseerbaarheid als aanvulling op de al aanwezige vistrap. Er is gekozen voor de zuidkant van de Vecht omdat aan de noordkant een waterkering aanwezig is. Vanwege veiligheidsredenen kan deze niet worden verwijderd.

9.2 Alternatieve inrichting

Er is voor deze inrichting gekozen omdat op deze manier het beste kan worden voldaan aan de KRW richtlijnen. Het graven van de nevengeul doet recht aan zowel natuur als waterberging. Het landschap wordt kleinschaliger met veel variatie in oeverzones langs de nevengeul. Dit is gunstig voor veel soorten als kleine marterachtigen, (water)insecten en vogels. In het speciaal voor vogels omdat er ten tijde van veel recreatie op de Vecht zelf watervogels de afgesloten nevengeul kunnen gebruiken als vluchtplaats. Hiernaast wordt ook geprobeerd het leefgebied van knoflookpad te versterken door het graven van nieuwe, duurzame waterelementen. Het vergroten van het aantal poelen maakt deze soort minder kwetsbaar doordat er meer alternatieven aanwezig zijn dan in de huidige situatie het geval is en de populatie kan groeien doordat geschikt voortplantingsbiotoop toeneemt. De alternatieve inrichting is gericht op natuur, een andere inrichting levert voor de natuur geen betere situatie op.

9.3 Alternatieve werkwijze

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden wordt zo goed mogelijk rekening gehouden met aanwezige beschermde soorten waarvoor ontheffing is aangevraagd. Hiernaast wordt de zorgplicht in acht genomen om zo min mogelijk schade te berokkenen aan andere binnen het plangebied aanwezige soorten. Dit wordt geborgd doordat werkzaamheden worden uitgevoerd volgens ecologisch werkprotocol en een werkplan van de aannemer. In dit werkplan zal de aannemer zaken vanuit het ecologisch werkprotocol gedetailleerd opnemen in de toe te passen werkwijze. Hiernaast zullen de werkzaamheden worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding van een ter zaken kundige. Een alternatieve werkwijze is hierom niet aan de orde omdat de aannemer is gebonden aan de voorwaardes vanuit de ontheffing, het ecologisch werkprotocol en de begeleidend ecologisch deskundige.

9.4 Alternatieve planning

De planning is grotendeels afhankelijk van de waterstanden en de hoeveelheid neerslag. Derhalve worden werkzaamheden in het voorjaar/zomer uitgevoerd. Werken in de natte winterperiode is in veel gevallen praktisch niet mogelijk. Een alternatieve planning is hierdoor niet mogelijk.

10 Staat van instandhouding

10.1 Otter

De otter is in 2002 uitgezet in Nederland, Noordwest-Overijssel en Friesland vormen het bolwerk van de soort. Inmiddels bestaat de populatie uit circa 450 dieren en betreft het een levensvatbare populatie. Otter heeft wel een matig ongunstige staat van instandhouding terwijl de soort wel een gunstige trend laat zien (Wageningen University & Research, 2019). Door dit uitzettingsprogramma in 2002 en het verbeteren van de waterkwaliteit nemen de aantallen van otter toe in zowel aantal als verspreiding. Otter staat ook niet meer op de recentste rode lijst van zoogdieren (Zoogdierverseniging, 2020).

De otter leeft in oeverzones met voldoende dekking en rust. Dit kan bestaan uit zowel moerasgebieden, meren, kanalen en rivieren. Het is hierbij belangrijk dat het water schoon is en hierin voldoende voedsel in de vorm van vis aanwezig is (Zoogdierverseniging, 2021). Otters jagen voornamelijk 's nachts waarbij zij overdag te vinden zijn in een dagrustplaats, welke zich bevindt in dichte oevervegetaties of holtes. De nesten van otters, waarin jongen worden geworpen liggen doorgaans hoger in een overstroming vrije zone. Vanuit deze verblijfplaatsen worden jongen regelmatig verplaatst. Afhankelijk van de beschikbaarheid van voedsel worden de meeste jongen geboren in de lente en de zomer. Onder gunstige omstandigheden kunnen jongen jaarrond worden geworpen. Het territorium van een otter is zeer groot en kan tussen de 1 tot 40 kilometer aan oeverlengte beslaan.

10.2 Kleine marterachtigen

Bij de kleine marterachtigen wordt onderscheid gemaakt in drie verschillende soorten, te weten bunzing, hermelijn en wezel. De staat van instandhouding wordt hieronder per soort behandeld.

10.2.1 Bunzing

Bunzing heeft een matig ongunstige staat van instandhouding (Wageningen University & Research, 2019). Dit is met name te wijten aan een matige kwaliteit van het leefgebied en toekomstperspectief. Om deze reden staat deze soort als kwetsbaar op de Nederlandse rode lijst voor zoogdieren (Zoogdierverseniging, 2020). Bunzing heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap met veel houtwallen, greppels en sloten met overhangende vegetatie (Zoogdierverseniging, 2021). De intensivering van de landbouw en de achteruitgang van hier voorkomende prooidieren zijn de voornaamste redenen voor de huidige staat van instandhouding.

Het territorium van bunzing is over het algemeen zeer groot, zo tussen de 8 en de 1000 hectare. Waarbij het territorium meestal het territorium van meerdere vrouwtjes overlapt. De meest kwetsbare periode van Bunzing betreft de kraamperiode welke globaal loopt van 15 maart tot en met 1 september (provincie Overijssel, 2021). Verblijfplaatsen bevinden zich doorgaans in houtstapels, takkenhopen en holen in de grond. Regelmatig worden ook gebouwen als schuurtjes, stallen en andere bouwwerken bewoond.

De gunstige staat van instandhouding in Overijssel is niet bekend. Wel is bekend dat bunzing voornamelijk in lokale populatie, verspreid over de provincie voorkomt (NDFP, 2022) (provincie Overijssel, 2021).

10.2.2 Hermelijn

Door de slechte populatie-ecologie en verborgen leefwijze is het lastig om hermelijn soortgericht te inventariseren. Hiernaast betreft het geen habitatrictlijnsoort waardoor Europese trends of een bekende

gunstige staat van instandhouding ontbreekt (Arcadis, 2018). De hermelijn staat wel op de Nederlandse rode lijst als kwetsbaar en wordt door IUCN als ‘Vulnerable’ beoordeeld. Het algemene beeld is wel dat het van de drie soorten kleine marters het slechtst gaat met de hermelijn en deze soort met name de afgelopen vijf jaar met grote aantallen is afgenomen in zowel aantal als verspreiding (Zoogdierverseniging, 2019). In Overijssel kwam hermelijn in lage dichtheden voor in de provincie omstreeks de jaren '70 en '80. Het zwaartepunt lag hierbij rond Staphorst en Twente. In de jaren '90 was er tussen Hardenberg, Steenwijk, Giethoorn en Lemele waarschijnlijk nog een aaneengesloten verspreiding aanwezig. Tussen 1999 en 2010 zijn waarnemingen van hermelijn in zuidwest Salland en Hardenberg vrijwel verdwenen (provincie Overijssel, 2021). Er zijn de laatste vijf jaar nog wel enkele waarnemingen gedaan van hermelijn in de regio Hardenberg/Gramsbergen, met name rondom de Vloevelden in De Krim en ten noorden van Dalen (NDFF, 2022).

Hermelijn heeft een territorium ter grootte van 4 tot 50 hectare waarbij ook de mannetjes de grootste territoria hebben welke dat van meerdere vrouwtjes overlapt. Over het algemeen komen hermelijnen voor in allerlei gebieden als bosranden, houtwallen, duinen, akkers en zeer vochtige terreinen. Over het algemeen is hermelijn meer gebonden aan water dan bunzing en wezel. Verblijfplaatsen bevinden zich doorgaans in holen in boomstammen, mollennesten en konijnenholen. De grootste bedreigingen zijn muskusratvallen, verkeersslachtoffers, parasieten en de intensivering van de landbouw (Zoogdierverseniging, 2021).

10.2.3 Wezel

Voor wezel geldt net als hermelijn dat het geen habitatrictlijnsoort betreft, een gunstige staat van instandhouding is hierom niet specifiek bepaald. Wel valt de soort op de Nederlandse rode lijst als gevoelig te boek. Het IUCN kijkt verder als Nederland en classificeert wezel als ‘Endangered’. In Overijssel lijkt wezel over het algemeen af te nemen. Rondom de grote steden, zoals Zwolle lijkt echter een toename geweest te zijn tussen 2000 en 2010 (provincie Overijssel, 2021). Wezel lijkt zich verder te handhaven in uiterwaarden, landgoederen en sommige natuurgebieden. De aantallen van wezel hangen vrijwel allemaal sterk samen met de aanwezigheid van grote hoeveelheden aan prooidieren, voornamelijk woelmuizen.

De kwetsbare periode van wezel betreft 15 maart tot 1 september, dit betreft de voortplantingsperiode. Het territorium van wezel bedraagt tussen de 1 tot 25 hectare. Vrouwtjes bezetten een territorium met een maximale grootte van 7 hectare. Grootste bedreigingen voor wezel is de aantasting van het leefgebied door toename van verkeer, intensivering van de landbouw en het gebrek aan dekking (Zoogdierverseniging, 2021).

10.3 Knoflookpad

Ondanks dat zowel het verspreidingsgebied als de trend als gunstig worden beoordeeld staan verder vrijwel alle seinen voor knoflookpad op rood. Met name het leefgebied, toekomstperspectief en de totale gunstige staat van instandhouding wordt beoordeeld als zeer ongunstig (Wageningen University & Research, 2019). De knoflookpad komt voornamelijk voor op de (pleistocene) zandgronden in Limburg, Noord-Brabant, Gelderland, Overijssel en Drenthe (RAVON, 2021). Knoflookpad is hierbij veelal rivier- en beekbegeleidend maar hier veelal verdwenen door de afname van het voormalige rivierenlandschap. Hierbij plant de soort zich bij voorkeur voort in relatief voedselrijke poelen met een weelderige onderwater- en oevervegetatie. De voortplantingsperiode is erg afhankelijk van het weer maar gebeurt doorgaans in april met uitloop tot in juni. Dieren zijn hierbij slechts korte perioden in het water waarbij mannetjes onder water roepen naar vrouwtjes.

Het landbiotoop van knoflookpad bestaat uit goed vergraafbare grond. Knoflookpad leeft grotendeels ondergronds en komt alleen in de nacht boven om te foerageren. Het landbiotoop kan hierbij bestaan uit volkstuintjes, ruderaal terreinen, langs spoorlijnen, dijken, halfnatuurlijke graslanden en aardappel- en asperge akkers.

10.4 Zorgvuldig handelen

Tijdens de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat alle handelingen die een nadelig effect zouden kunnen hebben op (beschermde en onbeschermde dieren en planten), achterwege worden gelaten. Hierbij kan gedacht worden aan het werken in één richting en het gefaseerd uitvoeren van de werkzaamheden, zodat dieren kunnen vluchten. Hiernaast worden rijplaten gebruikt om de bodem niet onnodig te beschadigen. Daarnaast worden maatregelen getroffen, zodat beschermde diersoorten niet negatief beïnvloed worden door de werkzaamheden. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden maatregelen genomen om te voorkomen dat dieren gebruik maken van de verblijfplaatsen. Daarnaast worden handelingen achterwege gelaten of extra maatregelen genomen om te voorkomen dat door de te nemen werkzaamheden nadelige effecten op flora en fauna worden veroorzaakt. Globaal wordt ervoor gezorgd dat werkzaamheden niet na zonsondergang worden uitgevoerd, zodat verstoring op de nachttactieve soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen. Ook worden zo weinig mogelijk verstoringsbronnen ingezet als aggregaten of verlichting. Maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol opgenomen. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Tijdens de werkzaamheden staat een ter zake kundige paraat voor vragen en onvoorziene situaties. Hiernaast vindt ook ecologische begeleiding plaats van de werkzaamheden.

11 Maatregelen

Voor otter, kleine marterachtigen en knoflookpad zullen soort specifieke maatregelen moeten worden genomen. In dit hoofdstuk worden deze tijdelijke en permanente maatregelen in detail beschreven. Kwetsbare periodes per soort(groep) zijn weergegeven in bijlage 3.

11.1 Maatregel

11.1.1 Algemeen

Alle te nemen maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol samengevat. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Ook eventuele aanvullende voorwaarden uit de ontheffing worden hierin meegenomen. Daarnaast vinden kritieke werkzaamheden plaats onder ecologische begeleiding. Voor het uitvoerend personeel wordt een toolboxmeeting georganiseerd.

11.1.2 Broedvogels

Om verstoring van broedvogels te voorkomen is ecologische begeleiding noodzakelijk. Mogelijk wordt een groot gedeelte van de werkzaamheden binnen het broedseizoen uitgevoerd. Strikte ecologische begeleiding is hierbij van groot belang om soorten als kievit, welke mogelijk binnen het plangebied aanwezig zijn op voorhand te weren. Dit kan door het gebruiken van valkvliegers of flappers en het regelmatig doorkruizen van het gebied. Hiernaast dient de vegetatie kort gehouden te worden (<15cm). Aan de start van het project wordt bepaald welke maatregel toegepast kan worden zonder dat grote negatieve effecten op broedvogels en het project plaatsvinden.

11.1.3 Otter

Voor otter zijn geen specifieke voorschriften of kennisdocumenten. Hierom zijn de maatregelen gebaseerd op andere ontheffingsaanvragen in de provincie Overijssel en projecten van Eelerwoude. Deze zijn toegepast op het specifieke biotoop wat aanwezig is binnen het plangebied.

Algemeen

Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt een laatste veldcontrole op sporen, latrines en mogelijke verblijfplaatsen uitgevoerd. Indien mogelijke verblijfplaatsen worden aangetroffen wordt het plan waar nodig zo aangepast dat er geen barrières ontstaan. Hierbij moet ook gedacht worden aan het achterwege laten van rechtopstaande oeverbeschoeiing en waar nodig realiseren van uitreedplaatsen.

Werken buiten kwetsbare periode otter

De kleine jongen zijn het kwetsbaarst, dit betreft dan ook de kwetsbare periode. In principe kunnen otters het hele jaar door jongen krijgen, maar er is een piek in het voorjaar en de zomer. De meest kwetsbare periode voor de otter zijn de maanden april t/m september. Afhankelijk van het seizoen en de weeromstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. Huidige kraamverblijfplaatsen zijn gedurende het nader onderzoek niet vastgesteld. Mochten nieuwe wel worden vastgesteld in de oeverzone van de Vecht dan dient een gedeelte van het plangebied te worden afgezet door de begeleidend ecooloog.

Ongeschikt maken huidige plangebied

Het is noodzakelijk om de oeverzone voor aanvang van de werkzaamheden ongeschikt te maken. Hierdoor wordt voorkomen dat otters zich gaan vestigen binnen het plangebied en verstoord/beschadigd raken

gedurende de werkzaamheden. Er blijft voldoende alternatief leefgebied aanwezig aan de overkant van de Vecht, rondom de Haandrik en de oeverzone boven- en benedenstrooms van het plangebied. Dit ongeschikt maken gebeurt door het maaien van deze oeverzone waardoor dekking tijdelijk wordt weggenomen. Dit ongeschikt maken gebeurt voor aanvang van de kwetsbare periode. Voor otter is dit de periode waarin de meeste jongen worden geboren tussen april en september. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan deze periode zowel langer als korter zijn.

Het ongeschikt maken gebeurt door de vegetatie in de oeverzone voor de kwetsbare periode kort te maaien (max 15cm) waarbij de bodem niet wordt geroerd. Dit gebeurt in langzaam rijdend tempo waarbij gelijktijdig of na afloop het maaisel wordt afgevoerd. Hierbij dient gewerkt te worden in één richting zodat otter en andere soorten de kans hebben om te vluchten. Deze richting wordt bepaald door de begeleidend ecooloog. Zolang de werkzaamheden duren dient deze vegetatie kort gehouden te worden door regelmatig op dezelfde manier te maaien. Hoeveel maaiacties noodzakelijk zijn is afhankelijk van de weersomstandigheden en de projectduur en worden hierom bepaald door de begeleidend ecooloog.

Behouden toekomstige verblijfplaatsen

Om het leefgebied van de otter zoveel mogelijk te ontzien worden stobben en/of wortels van wilgen behouden. Deze bieden samen met de omliggende ruigtevegetatie geschikte verblijfplaatsen. Door deze te behouden wordt het plangebied na het herontwikkelen van de vegetatie weer geschikt voor otter. Bij het verder uitgroeien van deze (wilgen)stobben wordt het plangebied steeds geschikter.

Door het graven van de nevengeul met een lengte van 2,6km, welke ontoegankelijk is voor recreatie komt 5,2km aan extra oeverzone beschikbaar. Hierbij is tevens sprake van een natuurvriendelijke oever. Doordat deze nevengeul de kans krijgt om zand uit te slijten en weer af te zetten is er op termijn sprake van een gevarieerde oeverzone, uitermate geschikt voor otter.

11.1.4 Kleine marterachtigen

Voor kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) is geen kennisdocument beschikbaar. Wel is de Brochure Soortenbescherming in Overijssel' opgesteld door de provincie Overijssel waaruit veel informatie is verkregen (provincie Overijssel, 2021).

Algemeen

Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt een laatste veldcontrole op sporen, latrines en mogelijke verblijfplaatsen uitgevoerd. Indien mogelijke verblijfplaatsen worden aangetroffen wordt het plan waar nodig zo aangepast dat er geen barrières ontstaan.

Ongeschikt maken huidige plangebied

Het is noodzakelijk om het bestaande geschikte leefgebied binnen het plangebied (afbeelding 9) ongeschikt te maken voor alle kleine marterachtigen. Het ongeschikt makend dient te gebeuren buiten de kwetsbare periode van deze soorten. Deze kwetsbare periode betreft 15 maart tot en met 1 september. De kwetsbare periode voor deze soorten betreft hierbij de periode waarin jongen worden geboord en grootgebracht, in deze periode zijn jongen kwetsbaar en is er extra behoefte aan prooidieren. Net als voor otter geldt dat deze perioden zowel langer als korter kunnen zijn.

Het tijdelijk ongeschikt maken van het plangebied gebeurt door de gehele oeverzone, sloten en zomerdijk kort te maaien (<15cm). Hierdoor verdwijnt de dekking waarmee ook de kleine marterachtigen uit het plangebied verdwijnen. Door dit te doen voor de kwetsbare periode wordt voorkomen dat deze soorten zich vestigen binnen het plangebied op het moment dat zij het meest kwetsbaar zijn. Het ongeschikt maken gebeurt door het langzaam maaien van de oever, zomerdijk en sloten. Het maaisel wordt hierbij afgevoerd en er wordt in

één richting op gewerkt. Deze richting dient bepaald te worden door de begeleidend ecooloog. Deze ecooloog begeleid ook de maaiacties gedurende de werkzaamheden waarmee het gebied ongeschikt blijft totdat de werkzaamheden zijn afgerond.

Zoals afbeelding 9 laat zien is er voldoende alternatief leefgebied voorhanden in de directe omgeving van het plangebied. Hiernaast hebben de drie soorten kleine marterachtigen grote territoria waarvan het plangebied hoogstens een onderdeel uitmaakt.

Behouden toekomstige verblijfplaatsen

Om het leefgebied van de kleine marterachtigen zoveel mogelijk te ontzien worden stobben en/of wortels van wilgen behouden. Net als voort otter kunnen deze in de toekomst gebruikt worden als verblijfplaats en vorm van dekking. Hiernaast krijgt de oeverzone en zomerdijk weer de kans om te verruigen waardoor het weer beschikbaar wordt.

Door het graven van de nevengeul komt in totaal 5,2 kilometer extra aan oeverzone beschikbaar. Doordat deze nevengeul de kans krijgt om zand uit te slijten en weer af te zetten is er op termijn sprake van een gevarieerde oeverzone, uitermate geschikt voor kleine marterachtigen welke hier structuur en dekking kunnen vinden. Hiernaast wordt het landschap hierdoor kleinschaliger waardoor deze soorten meer kansen hebben om zich veilig door het plangebied te verplaatsen.

11.1.5 Knoflookpad

Bij knoflookpad is het essentieel dat dieren tijdens de werkzaamheden niet worden gedood en het bestaande voortplantingsbiotoop en landhabitat wordt versterkt. Momenteel is deze populatie zeer kwetsbaar en is het nemen van doeltreffende maatregelen noodzakelijk. Concreet zullen de volgende maatregelen worden genomen ten behoeve van deze soort, hierbij is niet alleen gekeken naar het huidige landbiotoop, globaal binnen 600 meter van de voortplantingspoel maar ook naar toekomstige uitbreidingsmogelijkheden. Hierbij worden over de gehele lengte van het plangebied maatregelen genomen ten gunste van deze soort:

Mitigerende maatregelen:

- Om te voorkomen dat dieren worden gedood tijdens de graafwerkzaamheden worden mitigerende maatregelen genomen. Dit is belangrijk omdat knoflookpad kan worden aangetroffen door pionier situaties welke zullen ontstaan door het graven van de nevengeul. Hierom is het belangrijk dat de nevengeul tot minimaal 600 meter zal worden uitgerasterd middels amfibie schermen. Het plaatsen van deze schermen dient te gebeuren in de winterperiode van knoflookpad wanneer de dieren zich hebben ingegraven op hoger gelegen gronden buiten het tracé van de nevengeul globaal tussen november en april (bijlage 3). Deze periode dient nader te worden gespecificeerd in overleg met een ecologische ter zaken kundige op het gebied van knoflookpad. De voortplantingsperiode van knoflookpad wordt grotendeels bepaald door weersomstandigheden en is lastig op voorhand te voorspellen.

Compenserende maatregelen:

- De NNN hectares worden opnieuw verdeeld binnen het gebied, dit biedt een kans om een meer aaneengesloten gebied aan te wijzen ten gunste van de knoflookpadpopulatie. Hierbij zal verschalingsbeheer worden toegepast en het aandeel natuur binnen het gehele plangebied toenemen ter vervanging van intensief beheerde landbouwgronden. De nieuwe verdeling is weergegeven in bijlage 5.
- De oevers van de nevengeul worden natuurvriendelijk, dit bied structuur en goed vergraafbare grond over de gehele lengte van het plangebied. Voor knoflookpad, een soort welke afhankelijk is van een zeer dynamisch milieu zijn dergelijke ingrepen essentieel. Zeker omdat deze dynamiek in het huidige biotoop ontbreekt. Het gaat hierbij om 679 strekkende meters binnen de straal van 600 meter van de poel en 5200 strekkende meters in totaliteit binnen het plangebied. Hiernaast zal verschalingsbeheer

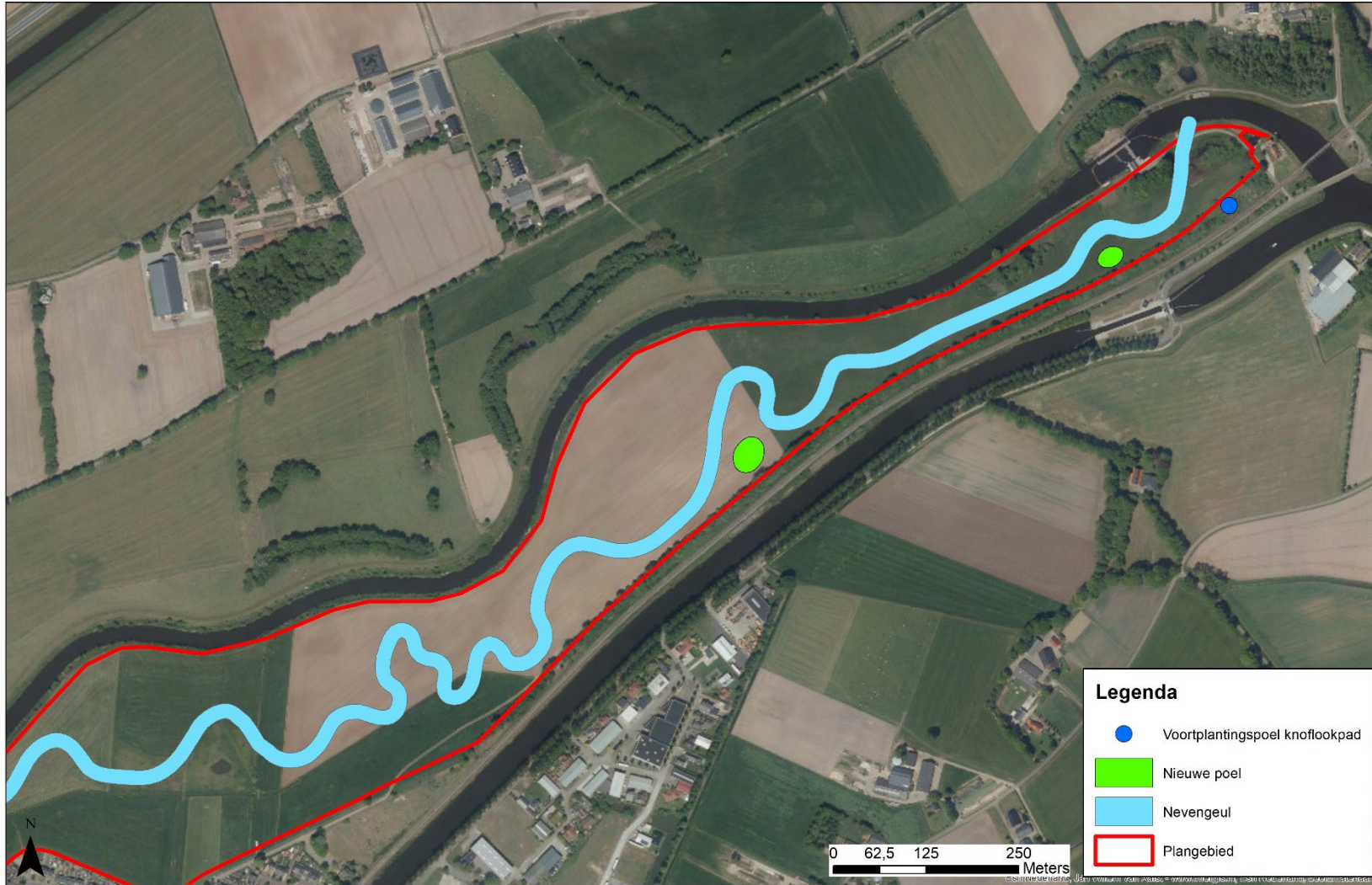
op deze oevers worden toegepast. Dergelijke methodes zijn met succes toegepast ter hoogte van de stuw Junne waar dergelijke dynamiek weer is teruggekeerd aan de Vecht.

- Er worden twee extra voortplantingspoelen aangelegd hierdoor wordt de kwetsbaarheid van het huidige voortplantingsbiotoop gedeeltelijk opgeheven doordat alternatieven worden geboden. Het betreft het realiseren van twee waterelementen met een totaal oppervlakte van 2.930 vierkante meter (2060 en 870 vierkante meter) (afbeelding 12). Op deze manier neemt kwetsbaarheid af doordat er diverse alternatieven kunnen worden geboden. Deze poelen zullen aan de onderstaande eisen voldoen:
 - Geleidelijk aflopende poelen waardoor variatie ontstaat in de ontwikkeling van oever vegetatie. Ook ontstaan er op deze wijze oeverzones welke relatief snel opwarmen;
 - Graven tot een diepte van circa 1 meter onder het maaiveld, op deze manier is de poel vrijwel gelijk aan de gemiddeld laagste grondwaterstand in het gebied na het graven van de nevengeul. Op deze manier krijgt de poel de kans om periodiek droog te vallen. Hierdoor verdwijnen vissen en larven van waterroofkevers en libellen met enige regelmaat geheel uit de poelen. De exacte diepte kan lichtelijk afwijken door het uitvoeren van bodemboringen.
 - De poelen krijgen een voedselrijk karakter door de ligging in voormalige landbouwgrond, hetgeen gunstig is voor knoflookpad omdat dit plantengroei stimuleert.
- Deze waterelementen zullen worden versterkt met een randzone van schraal zand. Op deze manier wordt droog, landbiotoop gecreëerd. Ook met hoog water kan knoflookpad zich hierdoor gemakkelijk ingraven, direct naast geschikt voortplantingsbiotoop. Om ervoor te zorgen dat in de toekomst deze poelen ook geschikt blijven zal een beheer en onderhoudsdocument worden opgesteld voor de betreffende beheerder. Hierin zullen maatregelen worden opgenomen welke verlanding en verbossing van deze poelen voorkomen.
- Het kleinschalig plaggen rondom de poelen zorgt ervoor dat de vruchtbare bovengrond wordt verwijderd en hieronder schralere vegetatie zich kan ontwikkelen.
- Opbrengen van minimaal 200 vierkante meter aan schrale zandgrond boven inundatieniveau binnen 200 meter van de huidige voortplantingspoel. Hierdoor wordt geschikt landbiotoop gerealiseerd voor zowel de zomer als de winter.
- Bij opstellen regels voor landbouw met beperkingen worden maatregelen opgenomen ten gunste van de knoflookpadpopulatie. Het gaat hierbij om minder intensief landgebruik welke de soort ten goede komt. Dit komt met name ten goede buiten de straal van 600 meter en bied in combinatie met de nieuwe poelen mogelijkheden voor uitbreiding. Deze uitbreiding is noodzakelijk om de kwetsbaarheid van het gebied in te dammen en te zorgen dat er op termijn weer een duurzame populatie ontstaat.

Nader onderzoek Vechtrijk Gramsbergen

Nieuw voortplantings biotoop knoflookpad

Ecoloog: Niek Otten Projectnummer: 202318 Datum: 9-3-2022

Afbeelding 12: Nieuw te realiseren voortplantingspoelen voor knoflookpad (ESRI, 2021).

11.2 Doel maatregel

Met de voorgenomen maatregelen wordt al het redelijkerwijs mogelijk gedaan om te voorkomen dat de functie van het plangebied voor diverse beschermde soorten verloren gaat en individuen worden gedood. Hiernaast wordt op de lange termijn geschikter leefgebied gecreëerd dan in de huidige situatie het geval is. Op deze manier wordt de gunstige staat van instandhouding van de soorten (lokaal) gegarandeerd. Daarnaast worden de maatregelen uitgevoerd in het kader van zorgvuldig handelen (zorgplicht).

11.3 Afhankelijkheid derden

De te nemen maatregelen worden gerealiseerd op gronden van het waterschap Vechtstromen. Er is hierom geen sprake van afhankelijkheid van derden.

12 Literatuur

- Arcadis. (2018). *De Staat Van Instandhouding*. Arnhem: Arcadis.
- Bij12. (2017). *Poelkikker*. Opgehaald van bij12.nl: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-014-Kennisdocument-Poelkikker-1.0.pdf>
- ESRI. (2021). ESRI Nederland. Opgehaald van esri.nl.
- NDFF. (2021). *uitvoerportaal*. Opgehaald van ndff-ecogrid.nl: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>
- NGB. (2017). *Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming*. Odijk: Netwerk Groene Bureaus.
- provincie Noord-Brabant. (2017, oktober 11). *Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming*. Opgehaald van zoogdiervereniging.nl: <https://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/2020-12/15908%20Handreiking%20kleine%20Marters%20DIGITAAL.pdf>
- provincie Overijssel. (2021). *Brochure Soortenbescherming in Overijssel*. Opgehaald van www.overijssel.nl:
`file:///C:/Users/y.otten/Downloads/brochure_soortenbescherming_in_overijssel_bunzing_egel_hermelij_n_en_wezel_feb2021_dt.pdf`
- RAVON. (2009). *Atlastekst Knoflookpad*. Nijmegen: RAVON.
- RAVON. (2021). *Knoflookpad*. Opgehaald van ravon.nl:
<https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/knoflookpad>
- Vlinderstichting. (2021). *Beekrombout*. Opgehaald van vlinderstichting.nl:
<https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/beekrombout>
- Wageningen University & Research. (2019). *Vogel- en habitatrichtlijn-rapportage 2019*. Wageningen: Wageningen University & Research.
- Zoogdiervereniging. (2019). *Verdwijnt de hermelijn uit Nederland*. Opgehaald van zoogdiervereniging.nl: <https://www.zoogdiervereniging.nl/nieuws/2019/verdwijnt-de-hermelijn-uit-nederland>
- Zoogdiervereniging. (2020, November 3). *Rode lijst zoogdieren 2020*. Opgehaald van zoogdiervereniging.nl: <https://www.zoogdiervereniging.nl/wat-we-doen/bijzondere-themas/wettelijke-bescherming-van-zoogdieren/rode-lijst-zoogdieren-2020>
- Zoogdiervereniging. (2021). *Bunzing*. Opgehaald van zoogdiervereniging.nl: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/bunzing>
- Zoogdiervereniging. (2021). *Hermelijn*. Opgehaald van zoogdiervereniging.nl: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/hermelijn>
- Zoogdiervereniging. (2021). *Otter*. Opgehaald van zoogdiervereniging.nl: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/otter>
- Zoogdiervereniging. (2021). *Wezel*. Opgehaald van zoogdiervereniging.nl: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/wezel>
- Zoogdiervereniging. (2021). *Wezel*. Opgehaald van zoogdiervereniging.nl: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/wezel>

Eerder opgestelde documenten:

- Eelerwoude (2021), Quickscan Wet natuurbescherming Vechtrijk Gramsbergen gemeente Hardenberg P201949 V2, Gemeente Hardenberg, definitief 19 oktober 2021 door N. Otten. Projectnummer 201949.
- Eelerwoude (2021), Quickscan Wnb Vechtrijk Gramsbergen Waterschap Vechtstromen P201949 V2, Waterschap Vechtstromen, definitief 29 oktober 2021 door N. Otten. Projectnummer 201949.

Bijlage 1 – Resultaten muizenonderzoek

Tabel 1: Resultaten muizenonderzoek, uitgevoerd tussen 20-oktober en 22-oktober 2021.

Muizenval	20-10-2021 7.30	20-10-2021 16.30	21-10-2021 7.30	21-10-2021 16.30	22-10-2021 7.30
1.1					
1.2					
1.3					Dwergmuis
1.4					
1.5					
2.1					
2.2					
2.3					
2.4					
2.5					Bosmuis
3.1			Bosmuis		Dwergmuis
3.2					
3.3					
3.4					
3.5					Dwergmuis
4.1	Rosse woelmuis				Rosse woelmuis
4.2	Rosse woelmuis	Rosse woelmuis	Rosse woelmuis		Rosse woelmuis
4.3	Rosse woelmuis	Rosse woelmuis	Rosse woelmuis		
4.4	Rosse woelmuis			Rosse woelmuis	
4.5			Rosse woelmuis		
4.6	Rosse woelmuis		Rosse woelmuis		Bosmuis
4.7			Rosse woelmuis		Rosse woelmuis
4.8	Huisspitsmuis	Dwergmuis	Rosse woelmuis		Rosse woelmuis
4.9	Huisspitsmuis	Huisspitsmuis	Huisspitsmuis		Rosse woelmuis
4.10					Huisspitsmuis
5.1					
5.2					
5.3	Huisspitsmuis		Huisspitsmuis		
5.4	Huisspitsmuis				
5.5			Huisspitsmuis		Bosmuis
6.1			Bosmuis		
6.2					
6.3	Aardmuis		Aardmuis	Aardmuis	Veldmuis
6.4	Veldmuis				Huisspitsmuis
6.5					
7.1					
7.2					
7.3					
7.4					
7.5	Huisspitsmuis		Dwergmuis		

8.1	Huisspitsmuis		Huisspitsmuis		Dwergmuis
8.2					
8.3					Veldmuis
8.4					
8.5			Huisspitsmuis		
9.1					
9.2					
9.3					
9.4				Huisspitsmuis	Huisspitsmuis
9.5	Huisspitsmuis	Huisspitsmuis			Huisspitsmuis
10.1					
10.2					
10.3	Rosse woelmuis				
10.4					
10.5	Huisspitsmuis				
11.1					
11.2					
11.3					
11.4	Huisspitsmuis				
11.5			Huisspitsmuis		
12.1					Huisspitsmuis
12.2					
12.3					Bosmuis
12.4					
12.5					
13.1					
13.2					
13.3	Rosse woelmuis	Rosse woelmuis	Huisspitsmuis		Huisspitsmuis
13.4					
13.5			Bosmuis		Bosmuis
14.1			Rosse woelmuis		
14.2			Rosse woelmuis		Huisspitsmuis
14.3					
14.4					Rosse woelmuis
14.5	Rosse woelmuis				
15.1					
15.2					Veldmuis
15.3			Huisspitsmuis	Huisspitsmuis	
15.4				Huisspitsmuis	
15.5			Huisspitsmuis		
16.1	Bosmuis				
16.2					Bosmuis
16.3			Huisspitsmuis		
16.4	Huisspitsmuis			Dwergmuis	
16.5					

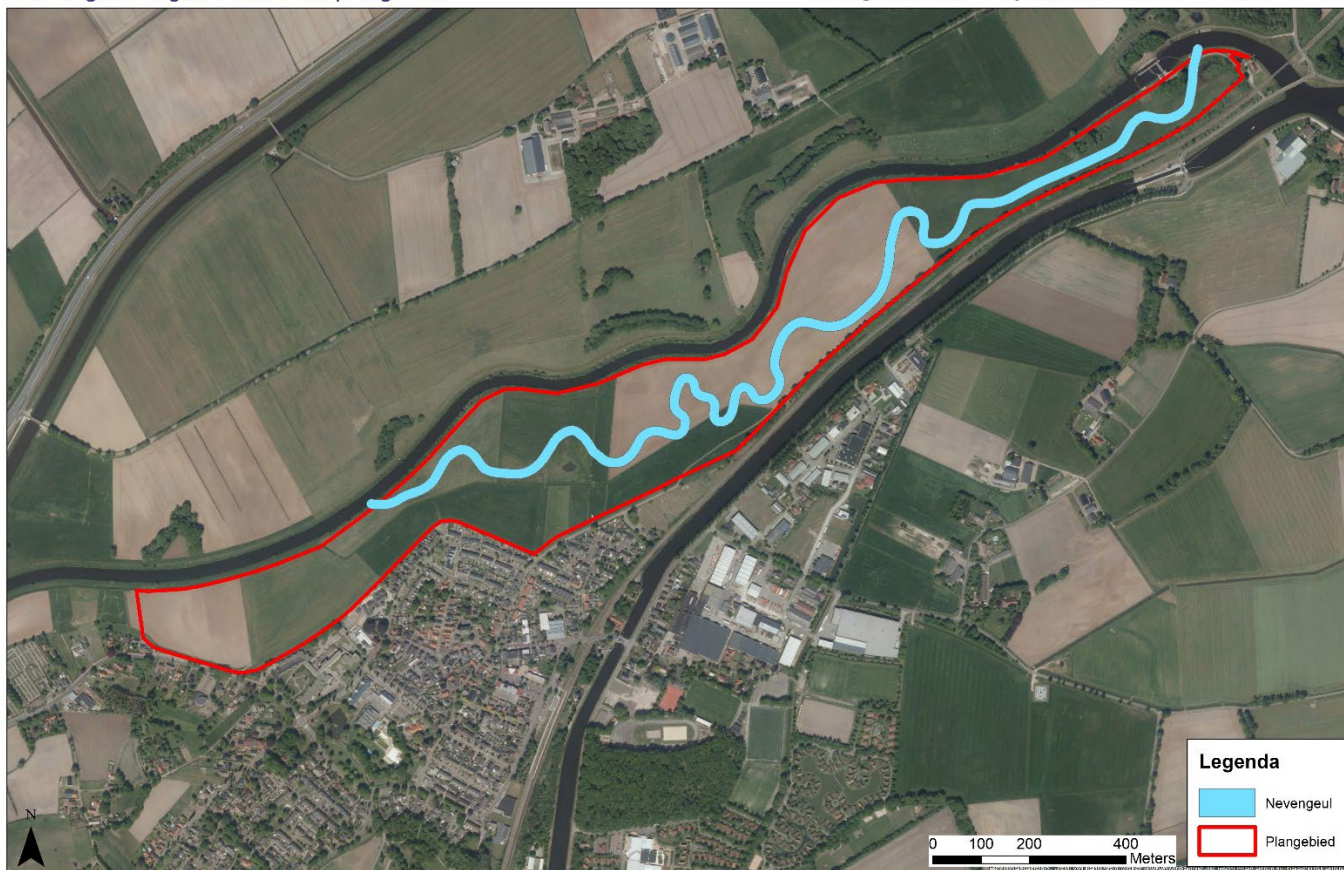
Bijlage 2 – Situering nevengeul Vechtrijk Gramsbergen

Nader onderzoek Vechtrijk Gramsbergen

Situering nevengeul binnen het plangebied

Ecoloog: Niek Otten Projectnummer: 202318 Datum: 24-2-2022

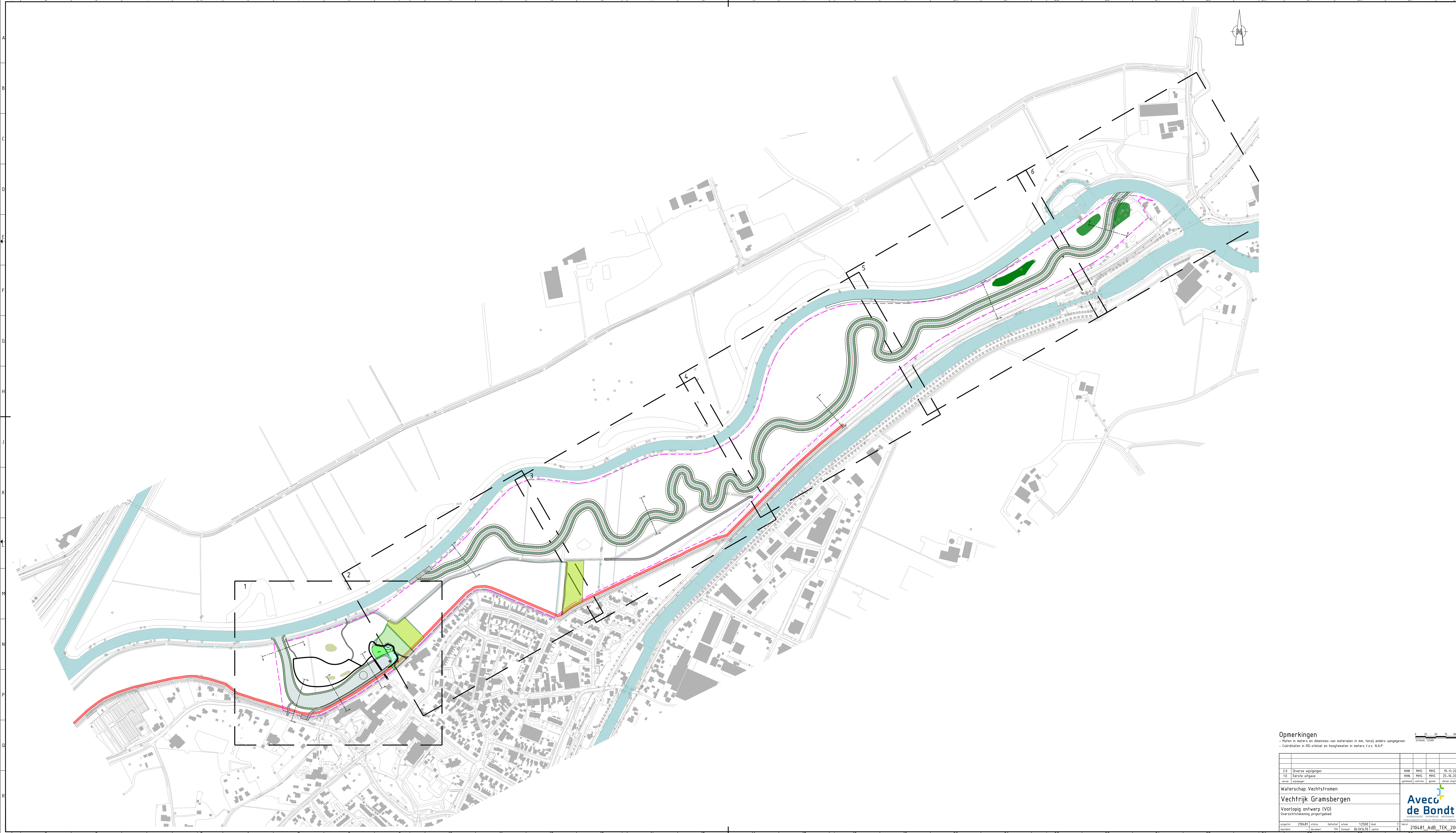

Bijlage 3 – Tabel uitvoeringsperioden

actie / werkzaamheden	2023/2024																																																			
	januari				februari				maart			april					mei				juni				juli					augustus					september					oktober				november				december				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5
Otter																																																				
Ongeschikt maken werkterrein																																																				
Kleine marterachtigen																																																				
Ongeschikt maken werkterrein																																																				
Knoflookpad																																																				
Plaatsen amfibie schermen																																																				
Broedvogels algemeen																																																				
Verwijderen opgaande beplanting (riet, ruiptes en struiken)																																																				
Plaatsen vogel werende voorzieningen																																																				

- geschikte periode voor uitvoering
- geschikte periode voor uitvoering, onder voorwaardes
- opgeschikte periode voor uitvoering

Bijlage 4 – Ontwerp Vechtrijk Gramsbergen

Opmerkingen
 - Maten in meters en dimensies van materialen in mm, tenzij anders aangegeven.
 - Coördinaten in RD-stelsel en hoogtenaten in meters t.o.v. N.A.P.

2.0 Diversie wijzigingen		MHN	MHS	MHS	19-11-2021
1.0 Eerste uitgave		MHN	MHS	MHS	25-10-2021
versie	wijzigingen	getekend	controle	gepland	datum afsluit
Waterschap Vechstroom Vechtrijk Gramsbergen Voorlopig ontwerp (VO) Overzichtstekening projectgebied					
projectnr	210481	status	Definitief	schaal	1:2500
bestnr		document	TEK	formaat	A3 (297x420)
					1 van 8
					210481_A08_T01

Bijlage 5 – Nieuwe situatie NNN

Bestaande situatie	
Bestaande NNN gronden	170222 m2
Overig	194624 m2
Totaal project gebied	364846 m2

Nieuwe situatie	
Nieuwe NNN gronden	117032 m2
Nieuwe NNN gronden (bufferzone nevengeul)	53190 m2
Nevengeul	43042 m2
Landbouw met beperking	151582 m2
Totaal project gebied	364846 m2

Legenda

NNN-gronden	Landbouw met beperking
-------------	------------------------

Opmerkingen

- Maten in meters en dimensies van materialen in mm, tenzij anders aangegeven.
- Coördinaten in RD-stelsel en hoogten in meters t.o.v. N.A.P.

2.0	Diverse wijzigingen NNN gronden	HBN	MHS	MHS	14-02-2022
1.0	Eerste uitgave	HBN	MHS	MHS	09-02-2022
waterschap Vechtstromen		getoetst	controle	gezien	geen uitgifte
Vechtrijk - Gramsbergen					
Voorlopig Ontwerp (VO)					
NNN-Gronden / nieuwe percelen					
Nieuwe situatie					
projectnr	210481	status	ontwerp	schaal	1:2500
bestnr	21	blz	106	versie	A03
					tek nr
					3
					210481_AdB_TEK_3009

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief

www.eelerwoude.nl